

Samorząd
Województwa Opolskiego

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLE

Obserwatorium Integracji Społecznej
45-315 OPOLE ul. Głogowska 25C
TEL. (77) 44 15 250; 44 16 495 FAX (77) 44 15 259

WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ Z INNYMI INSTYTUCJAMI NA TERENIE GMINY, POWIATU, WOJEWÓDZTWA ZAJMUJĄCYMI SIĘ POMOCĄ I WSPARCIEM RODZIN I JEJ WPŁYW NA SKUTECZNOŚĆ DZIAŁAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

Raport z badań Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu,
przeprowadzonych w województwie opolskim

Badanie jest częścią badań ogólnopolskich realizowanych
przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
wraz z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie

Opole, sierpień 2014

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Raport powstał w ramach projektu 1.16 *Koordinacja na rzecz aktywnej integracji*, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Działanie 1.2 *Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej*, Priorytet I *Zatrudnienie i integracja społeczna* Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013

W 2014 r. w ramach projektu *Koordinacja na rzecz aktywnej integracji* realizowane są ogólnopolskie badania społeczne (w 16 województwach), tj.:

1. „Efektywność pomocy społecznej w gminach wiejskich”;
2. „Profilaktyka instytucjonalna”;
3. „Współpraca instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami na terenie gminy, powiatu, województwa zajmującymi się pomocą i wsparciem rodzin i jej wpływ na skuteczność działań pomocy społecznej”;
4. „Kontrakt socjalny w praktyce”.

Realizacja badań w każdym z województw odbywa się w oparciu o tę samą metodologię wypracowaną dla każdego z badań przez Obserwatoria Integracji Społecznej z całej Polski we współpracy z Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie.

W ramach niniejszego projektu badawczego dla każdego z 4 badań powstaną raporty wojewódzkie oraz (na ich podstawie) 4 raporty ogólnopolskie.

W województwie opolskim badania regionalne realizowane są przez Obserwatorium Integracji Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu.

Niniejszy raport prezentuje wyniki badania ilościowego CAWI, w którym uczestniczyli kierownicy ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie opolskim.

Realizatorem raportu ogólnopolskiego będzie firma/instytucja badawcza wyłoniona przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie w formie przetargu.

Cytowanie oraz wykorzystywanie danych jest dozwolone z podaniem źródła.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykaz skrótów

CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna – system informatyczny Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, wspierający proces zbierania danych i sprawozdań z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. CAS wykorzystywany jest przez regionalne ośrodki polityki społecznej do opracowania corocznych wojewódzkich ocen zasobów pomocy społecznej
CAWI	Metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej – wspomagany komputerowo wywiad (ang. Computer-Assisted Web Interview)
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
MPiPS-03	Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń z systemu pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
N	Liczba uczestników badania ankietowego (N=79)
n	Liczba uczestników badania ankietowego, którzy odpowiadali na wybrane pytania ankiety (n<N)
OIS	Obserwatorium Integracji Społecznej
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
CRZL	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Założenia metodologiczne.....	13
1.1. Cel badania.....	13
1.2. Problemy badawcze.....	13
1.3. Techniki i narzędzia badawcze.....	13
1.4. Charakterystyka uczestników badania.....	14
2. Analiza danych zastanych.....	16
2.1. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi.....	17
2.2. Wskaźnik organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i integracji.....	18
2.3. Wskaźnik zaangażowania organizacji pozarządowych w prowadzenie instytucji pomocy i wsparcia.....	20
3. Wyniki badania ankietowego.....	22
3.1. Ocena możliwości współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami.....	24
3.2. Ocena skuteczności działań podejmowanych w zakresie współpracy między instytucjami.....	25
3.3. Ocena stopnia zadowolenia ze współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami.....	26
3.4. Ranking instytucji – jakość współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami.....	27
3.4.1. Trudności i ograniczenia we współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami – łączna średnia ocen.....	27
3.4.2. Skuteczność i zadowolenie we współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami – łączna średnia ocen.....	28
3.5. Problemy wymienione w ustawie o pomocy społecznej rozwiązywane w ramach współpracy instytucjonalnej.....	29
3.6. Częstotliwość współpracy według problemów pomocy społecznej.....	31
3.7. Formy współpracy.....	31
3.8. Bariery utrudniające współpracę z innymi instytucjami.....	32
3.9. Czynniki ułatwiające współpracę międzyinstytucjonalną.....	33
3.10. Wyzwania stojące przed instytucjami pomocy społecznej.....	34
3.11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	35
Wnioski.....	40
Spis tabel.....	44
Spis wykresów.....	44
Bibliografia.....	45
Aneks 1. Lista wskaźników.....	47
Aneks 2. Kwestionariusz ankiety.....	48

Wstęp

Niniejszy raport stanowi prezentację wyników badania „Współpraca instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami na terenie gminy, powiatu, województwa zajmującymi się pomocą i wsparciem rodzin i jej wpływ na skuteczność działań pomocy społecznej”. Badanie to było realizowane przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (CRZL) we współpracy z obserwatoriami integracji społecznej (OIS) działającymi w 12 województwach w ramach projektu systemowego „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, a także z pozostałymi regionalnymi ośrodkami polityki społecznej w kraju.

Koncepcję badawczą, w tym pytania badawcze oraz narzędzie badawcze opracowano w ramach cyklu spotkań przedstawicieli OIS zorganizowanych przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w pierwszej połowie 2014 roku.

Głównym źródłem informacji wykorzystanym do opracowania niniejszego raportu była ankieta skierowana do ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie. Dodatkowo zebrane w trakcie badania informacje uzupełniono danymi pochodzącymi m.in. z: formularzy OZPS - *edycja 2013/2014*, bazy danych organizacji pozarządowych dostępnej na stronie internetowej www.ngo.pl,¹ a także Banku Danych Lokalnych GUS.²

W raporcie ujęto informacje dotyczące w szczególności: instytucji, z którymi w 2013 roku współpracowały badane jednostki, problemów społecznych, które najczęściej były wspólnie rozwiązywane, form współdziałania oraz czynników mających wpływ na zakres prowadzonego współdziałania. Ponadto w opracowaniu uwzględniono zagadnienia oceny skuteczności działań podejmowanych w ramach współpracy z poszczególnymi rodzajami instytucji.

Wiedza na temat współpracy instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami zajmującymi się pomocą i wsparciem rodzin stanowi ważny element w procesie wytyczania kierunków dalszego rozwoju systemu pomocy i integracji społecznej. Autorzy niniejszego opracowania – dziękując ośrodkom pomocy społecznej oraz powiatowym centrów pomocy rodzinie, które wzięły udział w badaniu – mają nadzieję, że okaże się ono źródłem informacji pomocnym w realizacji powyższego celu.

CZYM JEST WSPÓŁPRACA?

Pojęcie współpracy rozumiane jest w różny sposób. Według W. Okonia współpraca jest „współdziałaniem ze sobą jednostek lub grup ludzi wykonujących swoje częściowe zadania, aby osiągnąć jakiś wspólny cel; opiera się na wzajemnym zaufaniu i lojalności oraz na podporządkowaniu się celowi, należycie uświadomionemu sobie przez wszystkie jednostki lub grupy”.³ Natomiast Słownik PWN współpracę określa jako „działalność prowadzoną wspólnie przez jakieś osoby, instytucje lub państwo”.⁴

Aby podjęta współpraca przebiegała prawidłowo niezbędne jest określenie tego, w jakiej formie będą podjęte działania, do jakiego obszaru tematycznego się odnoszą, a także prawne aspekty współdziałania określone w poszczególnych ustawach. Mając na uwadze zakres tematyczny niniejszego badania dotyczącego współpracy międzyinstytucjonalnej do ustaw tych należą w szczególności: ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁶,

¹ <http://bazy.ngo.pl/>, [dostęp: 15.07.2014 r.].

² http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks, [dostęp: 25.07.2014 r.].

³ W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Wydawnictwo Żak, Warszawa 1996, s. 318.

⁴ *Słownik PWN*, <http://sjp.pwn.pl/szukaj/wsp%C3%B3%C5%82praca>, [dostęp: 25.06.2014r.].

⁵ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 roku, Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ustawa o pomocy społecznej,⁷ ustawa o zatrudnieniu socjalnym⁸, ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁹ oraz ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁰

FORMY WSPÓŁPRACY.

Współpraca powinna przejawiać różne formy. Najczęściej są to:

- działania informacyjne i promocyjne dla osób wykluczonych i/lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
- realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych projektach finansowanych z funduszy unijnych
- realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych programach aktywności lokalnej
- szkolenia pracowników
- działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej
- prowadzenie zintegrowanych baz danych
- wymiana informacji i doświadczeń
- prowadzenie analiz/badań wybranych problemów społecznych

TEMATYKA PROBLEMÓW PODEJMOWANYCH PODCZAS WSPÓŁPRACY.

Poszczególne instytucje oraz trzeci sektor podejmują działania w obszarach:

- Przemocy w rodzinie
- Bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych
- Ubóstwa
- Bezrobocia
- Niepełnosprawności
- Uzależnienia (alkohol, narkotyki)
- Sieroctwa
- Bezdomności
- Długotrwałej i ciężkiej choroby
- Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi oraz macierzyństwa i wielodzietności
- Trudności w integracji cudzoziemców
- Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- Zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych
- Klęsk żywiołowych, ekologicznych.¹¹

POZYTYWNE STRONY PODEJMOWANIA WSPÓŁPRACY.

Czynniki, które wpływają na przebieg podjętej współpracy z instytucjami lub organizacjami pozarządowymi:

- sprawny i właściwy przepływ informacji
- kompetentni pracownicy
- znajomość zadań realizowanych przez inne instytucje
- dyspozycyjność i szybkość reakcji
- konsekwencja i skuteczność w działaniu

⁶ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.)

⁷ Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.)

⁸ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2003, Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.)

⁹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (dz.u. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn. zm.)

¹⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. tekst opracowano na podstawie: (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244, Nr 291, poz. 1707, z 2012 r. poz. 986, 1456, z 2013 r. poz. 73, 675, 791, 1446, 1645, z 2014 r. poz. 598, 877).

¹¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

- bliskie sąsiedztwo współpracujących instytucji
- określenie wspólnych celów dla współpracujących instytucji i organizacji w dokumentach (np. w programach bądź strategiach) przyjmowanych przez samorządy wszystkich szczebli
- kształt tematycznych ustaw wymienionych w punkcie 3.1

Korzyści jakie wynikają z podjętej współpracy między poszczególnymi jednostkami, instytucjami i trzecim sektorem:

- sprawniejsze załatwianie spraw
- integracja działań pomocowych na rzecz rozwiązania konkretnego problemu - zwiększenie skuteczności pomocy
- dostęp do wypracowanych standardów
- wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy jednostkami
- zwiększenie kontroli społecznej nad działaniami pomocowymi prowadzonymi przez podmioty życia publicznego
- formalne i merytoryczne zbliżenie do siebie instytucji, których współpraca nabiera szczególnego znaczenia w sytuacji, gdy pogłębiony zostanie proces deinstytucjonalizacji systemu pomocowego.

PRZESZKODY TOWARZYSZĄCE WSPÓŁPRACY Z INNYMI INSTYTUCJAMI.

Podczas każdej współpracy możliwe jest wystąpienie przeszkód, które wpływają na jej jakość. Wiązać się to może z:

- z brakiem społecznej akceptacji i przyzwolenia na stosowane formy i wielkość udzielanej pomocy
- brakiem odpowiednio przygotowanych wolontariuszy
- niewystarczającym przepływem informacji
- niewystarczającą znajomością zadań realizowanych przez inne instytucje
- dużą ilością formalności koniecznych do podjęcia współpracy
- niespójnymi i nieprecyzyjnymi przepisami prawnymi
- konfliktami interpersonalnymi
- presją czasu i różnymi godzinami pracy
- nadmiarem obowiązków
- niechęcią do współpracy ze strony innych instytucji
- niewystarczającą liczbą instytucji wspierających rodzinę
- brakiem środków finansowych bądź niedostateczna ich ilość na zakup podstawowych materiałów biurowych, pokrycie kosztów transportu (bilety), łączności (telefony) i wynagrodzenia dla osób aktywnie uczestniczących w działaniach pomocowych

INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMIN, POWIATÓW I WOJEWÓDZTW W ZAKRESIE POMOCY I WSPARCIA RODZIN.

Do instytucji działających na terenie gmin, powiatów i województw w zakresie pomocy i wsparcia rodzin należą:

- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej
- powiatowe centra pomocy rodzinie, miejskie ośrodki pomocy rodzinie
- ośrodki wsparcia, w tym dzienny dom pomocy, środowiskowy dom samopomocy, klub samopomocy, noclegownie, jadłodajnie
- ośrodki interwencji kryzysowej
- uniwersytet trzeciego wieku

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- warsztaty terapii zajęciowej
- podmioty ekonomii społecznej, w tym KIS, CIS, spółdzielnie socjalne, ZAZ
- Policja, w tym policyjna izba dziecka
- organizacje pozarządowe – działające w obszarze pomocy społecznej
- placówki szkolne, wychowawcze, opiekuńcze, kuratorium oświaty, poradnie psychologiczno – pedagogiczne
- placówki wsparcia dziennego
- sąd rodzinny, kuratorska służba sądowa
- ośrodek kultury
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych
- kościoły, związki wyznaniowe
- placówki ochrony zdrowia
- ośrodek adopcyjny
- urzędy pracy
- służba więzienna
- wolontariusze

UREGULOWANIA PRAWNE DOTYCZĄCE WSPÓŁPRACY.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zgodnie z art.1. ust.1 reguluje zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego, sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, a także tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego. Ustawa reguluje również warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.¹²

Nawiązując do współpracy instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami należy odnieść się również do **ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej**. Z ustawy wynika, że obowiązek wspierania rodziny spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej, które to realizują ten obowiązek między innymi we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, Policją, podmiotami oświaty i leczniczymi, kościołami czy organizacjami społecznymi. Poza tym, zgodnie z art.15. ust. 1 do zadań asystenta rodziny należy współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.¹³

Zgodnie z **ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku**, z art. 17 ust. 2, pkt 5 do zadań własnych gminy należy między innymi współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach. Istotną rolę pełni tu dobranie partnera trzeciego sektora. „Dobrze dobrany partner pomoże w kwestiach, w których Urząd nie jest kompetentny bądź nie posiada doświadczenia”.¹⁴ Natomiast do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności współpraca

¹² Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

¹³ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

¹⁴ M. Jarzyna, *Projekty partnerskie realizowane w ramach funduszy unijnych*, [w:] *Podmioty Ekonomii Społecznej. Różne formy współpracy z podmiotami ekonomii społecznej*, red. I. Gosk, A. Pyrka, Fundacja Inicjatyw Społeczno – Ekonomicznych, Warszawa 2008, s.10.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenia skutków ubóstwa (art. 119. ust. 7. ustawy o pomocy społecznej). Na podstawie art. 120. ust. 1 i 3 pracowników socjalnych mogą również zatrudniać inne instytucje, a w szczególności jednostki organizacyjne właściwe w sprawach zatrudniania i przeciwdziałania bezrobociu, szpitale, zakłady karne, do wykonywania zadań tych jednostek w zakresie pomocy społecznej oraz zatrudniani przez podmioty realizujące zadania określone w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.¹⁵

Společną płaszczyznę współpracy **stwarza ustawa dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym** (Dz. U. 2003, Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.). Punktem wyjścia może być art. 3 , ust. 2, który w odniesieniu do prawa powoływania centrów integracji społecznej na jednakowym poziomie znaczeniowym stawia jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia

2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654 i Nr 149, poz. 887), z zastrzeżeniem, że w przypadku spółdzielni socjalnych Centrum mogą tworzyć spółdzielnie zakładane przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651, z 2009 r. Nr 91, poz. 742 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146) – zwane dalej „instytucjami tworzącymi”. Szczególnym wyrazem konieczności prowadzenia współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jest art. 12, ust. 2 w/w ustawy, który zobowiązuje Centrum Integracji Społecznej do opiniowania kandydata przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby kierowanej do uczestnictwa w Centrum po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (rodzinnego).

Art. 108, ust 1 pkt 40 i 41 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 Nr 99 poz. 1001), daje szczególnie duże możliwości na prowadzenie współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi centra integracji społecznej, spółdzielnie socjalne a powiatowymi urzędami pracy. Jak widzimy centra integracji społecznej oraz spółdzielnie socjalne są tymi instytucjami, które wymuszają na różnych podmiotach działających w obszarze pomocy społecznej współpracę i jednocześnie integrują siły organizacyjne i zwiększają możliwości finansowe niezbędne do rozwiązania danego problemu bądź kwestii społecznej.

Szczególnym dokumentem, który stwarza możliwości współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych, które bywają również klientami pomocy społecznej jest uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych”. Zawiera ona katalog dziesięciu praw osób niepełnosprawnych określający priorytetowe obszary dla polityki państwa m.in. w zakresie leczenia, edukacji, zabezpieczenia społecznego, zatrudnienia, udziału w życiu publicznym oraz zapobiegania dyskryminacji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. (...). Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych – mimo, że nie posiada mocy prawnej – należy traktować jako swego rodzaju standardowy kierunek w zakresie realizacji przez instytucje publiczne i niepubliczne różnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przede wszystkim zmierzających do stwarzania osobom niepełnosprawnym coraz pełniejszych możliwości w

¹⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

korzystaniu z przysługujących im praw.¹⁶ Natomiast przykładem obowiązku ustawowego prowadzenia współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych jaki nałożono na instytucje samorządowe może być art. 11, ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁷. Według powyższego artykułu *„Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzyść z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.5)), zwanej dalej „ustawą o promocji”.*

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Działalność trzeciego sektora w społeczności lokalnej odgrywa bardzo ważną rolę. Pozwala osobom najbardziej zaangażowanym w życie lokalnej społeczności podjąć działania na jej korzyść. Współpracę jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi określa ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zdarza się jednak, że współpraca nie przebiega we właściwy sposób. Głównych przeszkód należy doszukiwać się w braku wiedzy oraz zaufania. Podjęta współpraca pozwala efektywnie zaspakajać potrzeby wszystkie dziedziny życia lokalnego środowiska.

Mając na uwadze zasady obowiązujące przy obopólnej współpracy, za najważniejsze uważa się:

- pomocniczość, która wraz z suwerennością uznaje odrębność zorganizowanych wspólnot lokalnych, które posiadają prawo do samodzielnego definiowania i przezwyciężania barier.
- partnerstwo, w którym organizacje pozarządowe zgodnie z ustawą i przepisami prawnymi rozpoznają oraz określają problemy społeczne, sporządzają plan oraz metody ich rozwiązania, a także biorą udział w realizowaniu zadań publicznych.
- efektywność, która istotna jest przy zlecaniu zadań publicznych trzeciemu sektorowi przez organy administracji publicznej. Przy czym należy pamiętać o uczciwej konkurencji oraz o ustawie o finansach publicznych.
- jawność dotyczy informowania organizacji pozarządowych o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na wykonanie zadań publicznych. Umieszczane informacje odnośnie konkursów powinny ukazywać się w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP).¹⁸

Współpraca z trzecim sektorem może przybrać formę finansową bądź pozafinansową. Pierwsza forma – finansowa – dotyczy realizacji zadań publicznych przez trzeci sektor. Zadania te mają postać:

- Powierzenia tzn. wykonywanie zadania publicznego łącznie z udzieleniem dotacji na sfinansowanie jego realizacji
- Wspierania, czyli wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem na tylko częściowe dofinansowanie jego realizacji
- Inicjatywy lokalnej

¹⁶ Informacja Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w 2012 roku na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, s.3.

¹⁷ ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. tekst opracowano na (cyt.).

¹⁸ *Zasady tworzenia programu współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Metodologia i zalecenia, Warszawa 2004, s. 5-6.*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- Umowy partnerstwa wynikającej z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.¹⁹

Druga forma – pozafinansowa odnosi się głównie do:

- Wzajemnej wymiany informacji o planowanych kierunkach działalności między jednostkami samorządu a organizacjami pozarządowymi. Do narzędzi, które służą wzajemnemu informowaniu należą m.in. tablice ogłoszeniowe, Biuletyny Informacji Publicznej, lokalna prasa czy strona internetowa. Wymiana informacji odbywa się również poprzez osobiste spotkania przedstawicieli trzeciego sektora i administracji lokalnej.
- Konsultacji z trzecim sektorem projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących jego działalności statutowej.
- Konsultacji projektów aktów normatywnych odnośnie sfery pożytku publicznego z radami pożytku publicznego.
- Powoływania wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, w skład których wchodzi przedstawiciele trzeciego sektora i jednostek.

Zlecanie zadań publicznych odbywa się na zasadzie otwartych konkursów ofert bądź w procedurze małych grantów.²⁰

Realizowane zadania poprzez inicjatywę lokalną w szczególności dotyczą:

- Infrastruktury
- Działań charytatywnych, wolontariatu
- Podtrzymywania tradycji narodowej oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej
- Działania na rzecz mniejszości narodowych, etnicznych, a także ochrony dóbr kultury
- Edukacji
- Sfery kultury fizycznej, turystyki i rekreacji
- Ochrony przyrody
- Bezpieczeństwa publicznego.²¹
- Bezpieczeństwa społecznego – w tym szczególnie działań pomocowych osobom i grupom społecznym zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Podstawowe zasady tworzenia programów współpracy administracji z trzecim sektorem

Współpraca opiera się na pięciu podstawowych normach:

1. Współpracy wszystkich organizacji trzeciego sektora, łącznie z organizacjami pożytku publicznego.
2. Charakteru współpracy. W tym przypadku jest obligatoryjny.
3. Cykliczności współpracy. Formalnie ma charakter roczny, jednakże zaleca się tworzenie współpracy wieloletniej.
4. Procesu budowania partnerstwa. Aby współpraca przebiegała efektywnie należy właściwie dobrać jednostkę samorządu terytorialnego oraz organizację działającą w jej obszarze.
5. Różnorodności współpracy. Program powinien mieć szeroki wachlarz form współpracy, nie powinna opierać się tylko na zlecaniu zadań.²²

¹⁹ <http://www.poznan.pl/mim/ngo/zasady-wspolpracy>, [dostęp: 20.06.2014r.].

²⁰ Tamże.

²¹ I. Raszeja-Ossowska. *Zasady współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami samorządu terytorialnego. Poradnik*, <http://www.org.pl/data/Zasady%20wspolpracy%20NGO%20z%20JS.pdf>, [dostęp: 20.06.2014r.].

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

koordynacja
na rzecz
aktywnej
integracji

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zakres podmiotowy organizacji pozarządowych

Zakres podmiotowy dotyczący programów tworzonych w ramach współpracy między administracją a trzecim sektorem ujęto w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zgodnie z zapisami w ustawie, do podmiotów takich zaliczamy jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminy, powiatu oraz województwa, organizacje trzeciego sektora, a także podmioty wymienione w art. 3 ust.3 w/w ustawy. Istotny jest tu zakres działalności jednostek samorządu w stosunku do działalności pożytku publicznego. Zakres zadań musi odpowiadać partnerom współpracy.

Do podstawowych obszarów podmiotowych najczęściej należą:

- Stowarzyszenia
- Fundacje
- Grupy charytatywne, zakłady opiekuńcze
- Stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
- Fundacje, gdzie jedynym fundatorem jest Skarb Państwa bądź jednostka samorządu terytorialnego

Wśród pozostałych, zgodnie z art.3 ust. 4 ustawy o działalności pożytku wymienia się:

- Związki zawodowe
- Organizacje pracodawców
- Partie polityczne
- Samorządy zawodowe
- Fundacje utworzone przez partie polityczne
- Spółki działające na podstawie przepisów o kulturze fizycznej

Należy zaznaczyć, że współpraca z wymienionymi wyżej podmiotami nie może przyjąć formy zlecenia zadań publicznych. Wynika to z przepisów działu II Działalność Pożytku publicznego przedmiotowej ustawy.²³

²² Zasady tworzenia programu współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Metodologia i zalecenia, Warszawa 2004, s. 2.

²³ Tamże, s. 8-9.

1. Założenia metodologiczne

1.1. Cel badania

Celem głównym badania dotyczącego współdziałania instytucji był opis i charakterystyka zakresu i form współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na poziomie gminy, powiatu oraz województwa z instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi w zakresie pomocy i wsparcia rodzin, jak również wpływ tego rodzaju współpracy na skuteczność²⁴ działań pomocy społecznej. Do celów szczegółowych należały natomiast:

- Identyfikacja instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, z którymi ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie nawiązują i utrzymują współpracę w zakresie pomocy i wsparcia rodziny;
- Opis charakteru tej współpracy – celów, form i stosowanych metod;
- Identyfikacja czynników ułatwiających i utrudniających nawiązywanie i utrzymywanie współpracy w zakresie pomocy i wsparcia rodzin;
- Ocena skuteczności współpracy OPS i PCPR z instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy i wsparcia rodzin.

1.2 Problemy badawcze

Na potrzeby realizacji celu głównego i celów szczegółowych sformułowano siedem problemów badawczych w następującym brzmieniu:

- 1) Jakie są obszary współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia rodziny?
- 2) Z jakimi instytucjami współpracują OPS i PCPR w zakresie pomocy i wsparcia rodziny?
- 3) Jakie są formy współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia rodziny?
4. Z jakimi innymi instytucjami najczęściej, a z jakimi najrzadziej podejmowana jest przez OPS i PCPR współpraca w zakresie pomocy i wsparcia?
- 4) Jakie czynniki utrudniają współpracę OPS i PCPR z innymi instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia rodziny?
- 5) Jakie czynniki ułatwiają współpracę OPS i PCPR z innymi instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia rodziny?
- 6) Jakie są korzyści ze współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia rodziny?

1.3 Techniki i narzędzia badawcze

Przeprowadzenie badanie składało się z dwóch etapów: analizy danych zastanych (*desk research*) oraz właściwego badania ilościowego. W pierwszym etapie wykorzystano następujące źródła:

- Ocena zasobów pomocy społecznej w woj. opolskim w 2013r.,;
- bazę danych organizacji pozarządowych dostępną w Internecie pod adresem <http://bazy.ngo.pl>

²⁴ Na potrzeby badania skuteczność zdefiniowano jako *osiągnięcie wyznaczonych celów w zakresie pomocy i wsparcia rodziny*.

- Bank Danych Lokalnych GUS dostępny w Internecie pod adresem <http://stat.gov.pl>,
- Badania własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej oraz Obserwatorium Integracji Społecznej w Opolu

W oparciu o koncepcję badania, w pierwszym półroczu 2014 r., pracownicy Obserwatoriów Integracji Społecznej Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej, na spotkaniach koordynowanych przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie, wypracowali narzędzie badawcze do niniejszego badania. Kwestionariusz ankiety został skonsultowany i zaakceptowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Kwestionariusz ankiety został wprowadzony do systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) w celu realizacji prac badawczych przez wszystkie województwa.

Dnia 25 czerwca 2014 r. Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu skierowało do ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie opolskim pismo (pocztą elektroniczną) informujące o rozpoczęciu realizacji w kraju 4 badań, w tym przedmiotowego badania.

Kwestionariusz ankiety dla kierowników ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie woj. opolskiego został uruchomiony w CAS w formie sprawozdania jednorazowego 27 czerwca 2014 r. Proces monitorowania liczby wypełnionych ankiet realizowany był przez CRZL oraz Obserwatorium Integracji Społecznej. W czasie trwania badania ankietowego pracownicy OIS telefonicznie odpowiadali na pytania respondentów dotyczące sposobu wypełnienia ankiety: nie było większych problemów z jej wypełnianiem, najczęściej proszono o doprecyzowanie użytych sformułowań lub upewniano się, czy wypełniona ankieta dotarła do realizatorów badania lub jest „widoczna” w systemie. Zakończenie badania ankietowego początkowo planowano na dzień 10 lipca, data ta została wydłużona do 15 lipca 2014 r.

1.4 Charakterystyka uczestników badania

W badaniu zastosowano dobór zupełny próby tj. kwestionariusz ankiety skierowano do wszystkich gmin i powiatów w województwie opolskim. Dane zbierano metodą CAWI tj. wywiadu wspomaganego komputerowo – respondenci wypełniali ankietę w formie elektronicznej. Strukturę próby badawczej, uzyskany poziom zwrotów oraz charakterystykę badanej próby przedstawiono w poniższych zestawieniach tabelarycznych.

Tabela 1. Struktura badanej populacji, struktura badanej próby w badaniu CAWI i uzyskany poziom zwrotów w badaniu w województwie opolskim

Uczestnicy badania	Liczba OPS/PCPR w województwie*	Oczekiwany poziom zwrotów	Liczba respondentów, którzy wzięli udział w badaniu	Osiągnięty poziom zwrotów
Dyrektorzy/Kierownicy OPS/PCPR w woj. opolskim	82	60%	79	96%

*Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednocześnie ośrodkiem pomocy społecznej i powiatowym centrum pomocy rodzinie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Tabela 2. Charakterystyka badanej próby – udział ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, w województwie opolskim, które biorą udział w badaniu (N=79)

Wyszczególnienie	OPS w gminach miejskie	OPS w gminach miejsko-wiejskie	OPS w gminach wiejskie	PCPR	Suma
Liczba OPS/PCPR	3	33	35	11	82
Liczba OPS/PCPR uczestników badania	3	32	34	10	79
Procent OPS /PCPR uczestników badania	100%	97%	97%	91%	96%

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

2. Analiza danych zastanych

W 2013 r. jednostki samorządu terytorialnego podjęły współpracę w formie zlecenia zadań z 246 organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność w obszarze pomocy społecznej, reintegracji społecznej i zawodowej oraz niektórych usług rynku pracy. W tym 244 organizacjom zlecono zadanie w trybie działalności pożytku publicznego, a 2 podmiotom w trybie zamówienia publicznego.

W zakresie pomocy i integracji społecznej większość zleceń dotyczyła:

- wykonywania usług opiekuńczych (17 zleceń);
- wykonywania specjalistycznych usług opiekuńczych (10);
- prowadzenia instytucji pomocy i wsparcia (56), w tym 12 podmiotów prowadziło domy pomocy społecznej.

Wartość tych zleceń wyniosła ogółem 20 711 tys. zł, w tym:

- zleceń w trybie działalności pożytku publicznego 18 655 tys. zł (w porównaniu do 2012 r. wzrosła o ponad 15%);
- zleceń w trybie zamówień publicznych 55 tys. zł.

Tabela 3. Współpraca gmin i powiatów z organizacjami pozarządowymi w woj. opolskim w latach 2012-2013 (liczba i wartość zleceń w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Rok		Wzrost / spadek w 2013 r. 2012 r. = 100%
		2012	2013	
1.	ZLECENIA W TRYBIE DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO			
2.	Liczba organizacji pozarządowych, który zlecono zadania	227	244	107,5
3.	Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	16 123 626	18 655 400	115,7
4.	ZLECENIA W TRYBIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH			
5.	Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	1	2	200,0
6.	Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	4 452	55 002 *	x
7.	WYBRANY RODZAJ USŁUG POMOCY SPOŁECZNEJ PROWADZONYCH PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE			
8.	Usługi opiekuńcze			
9.	Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	20	17	85,0
10.	Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	2 147 907	2 060 591	95,9
11.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze			
12.	Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	11	10	90,9
13.	Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	851 381	857 363	100,7
14.	Prowadzenie instytucji pomocy i wsparcia			
15.	Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	55	56	101,8
16.	w tym: domów pomocy społecznej	12	12	100,0
17.	Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych na prowadzenie domów pomocy społecznej w złotych	18 248 423	14 264 603	78,2

* dane szacunkowe

Źródło: gminne i powiatowe oceny zasobów pomocy społecznej w latach 2011-2013

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

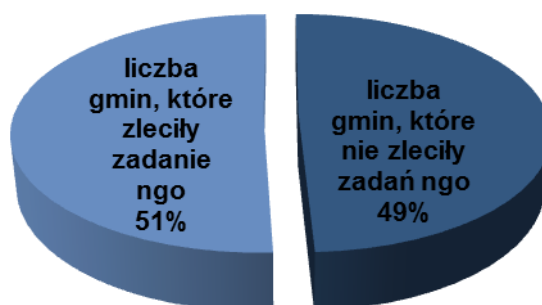
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

2.1. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi (liczba gmin, które zleciły organizacjom pozarządowym realizację zadań w obszarze pomocy i wsparcia w trybie działalności pożytku publicznego i/lub w trybie zamówień publicznych – w relacji do ogólnej liczby gmin w województwie).

W 2013 r. spośród 71 gmin województwa opolskiego, ponad połowa (**51%**) zleciła prowadzenie instytucji pomocy i wsparcia organizacjom pozarządowym.

Wykres 1. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi w woj. opolskim w 2013 r.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r.

Tabela 4. Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym i liczba gmin w powiatach, które zleciły prowadzenie instytucji w woj. opolskim w 2013 r.

Lp.	Powiat	Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym			Liczba gmin, które zleciły zadanie	Liczba gmin ogółem
		w trybie działalności pożytku publicznego	w trybie zamówień publicznych	Razem		
1	brzeski	6	0	6	3	6
2	głubczycki	13	0	13	4	4
3	kędzierzyński-kozielski	15	1	16	4	6
4	kluczborski	2	0	2	1	4
5	krapkowicki	6	0	6	3	5
6	namysłowski	21	0	21	3	5
7	nyski	40	1	41	3	9
8	oleski	0	0	0	0	7
9	Miasto Opole	100	0	100	1	1
10	opolski-ziemski	13	0	13	6	13
11	prudnicki	12	0	12	3	4
12	strzelecki	16	0	16	5	7
	razem województwo	244	2	246	36	71

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r.

Najwięcej zadań zlecają III sektorowi duże miasta (stolice powiatów): Opole (100 organizacjom), Nysa (30), Strzelce Opolskie (12) i Namysłów (19).

W układzie powiatowym największy udział zadań zleczonych organizacjom pozarządowym wystąpił w: Mieście Opolu, powiatach: nyskim, namysłowskim i strzeleckim. Natomiast najmniej zadań zlecono w powiatach: kluczborskim i krapkowicki. W ogóle nie zlecały zadań gminy powiatu oleskiego.

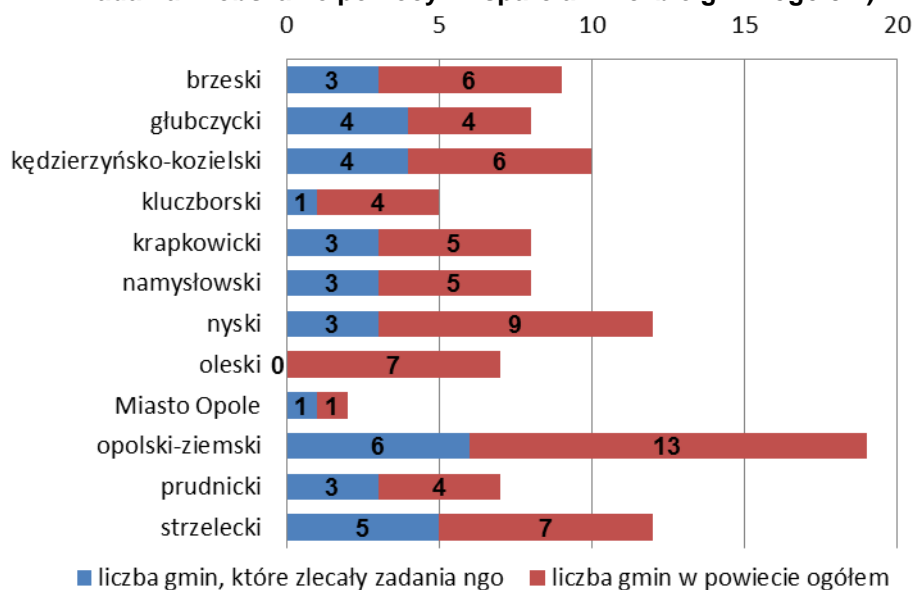
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykres 2. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi (liczba gmin, które zleciły zadania w obszarze pomocy i wsparcia w liczbie gmin ogółem)

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r.

2.2. Wskaźnik organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i integracji (liczba organizacji pozarządowych działających w działach: pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych, działalność charytatywna, pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych, promocja i organizacja wolontariatu, wspieranie NGO, przeciwdziałanie bezrobociu i rozwój gospodarczy, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologii społecznej - do ogólnej liczby organizacji pozarządowych w województwie).

Według bazy danych o organizacjach pozarządowych Klon/Jawor, w 2014 r. w woj. opolskim zarejestrowano 4 365 organizacji pozarządowych²⁵, z czego około 2000 to fundacje i stowarzyszenia. Na każde 10 tys. mieszkańców regionu przypadało 20 fundacji i stowarzyszeń. Jest to wskaźnik bliskim średniej wartości dla całego kraju. Przy czym należy zaznaczyć, że w województwie opolskim odnotowano w latach 2008 – 2012 jeden z największych w kraju, przyrost nowych organizacji pozarządowych (w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców)²⁶.

Spśród 4 365 ogółem organizacji pozarządowych 1 773 to podmioty zajmujące się działaniami związanymi z pomocą społeczną i integracją. **Wskaźnik udziału III sektora w obszarze pomocy i integracji społecznej w woj. opolskim wynosi blisko 41%.**

²⁵ Baza Klon/Jawor, http://bazy.ngo.pl/search/wyniki.asp?wyniki=1&kryt_nazwa=&kryt_miasto=&kryt_woj=8&kryt_pola=

²⁶ Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych, Klon/Jawor. 2014, file:///C:/Users/Uzytkownik/Documents/OIS-09/BADANIA%20OIS/BADANIA%202014/WSP%C3%93%C5%81PRACA/Podstawowe%20Fakty%202012%20-%20raport.htm

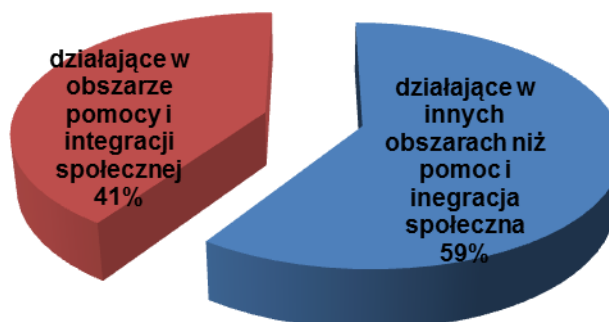
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykres 3. Wskaźnik organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i integracji społecznej - woj. opolskie w 2014 r.

Źródło: fundacja KLON/JAWOR

Tabela 5. Liczba organizacji pozarządowych działających w wybranych obszarach w woj. opolskim

Lp.	Obszar działania	Liczba organizacji	Wskaźnik liczby organizacji w obszarze pomocy i integracji społ. do liczby ogółem w %
1	Liczba organizacji pozarządowych ogółem	4 365	100,0
	<i>z tego:</i>		
2	działające w innych obszarach niż pomoc i integracja społeczna	2 592	59,4
3	działające w obszarze pomocy i integracji społecznej	1 773	40,6
	<i>w tym z wiersza 3:</i>		
4	Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej	341	7,8
5	pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych	588	13,5
6	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	179	4,1
7	Działalność na rzecz osób starszych	56	1,3
8	Działalność charytatywna	129	3,0
9	Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologii	90	2,1
10	Przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój gospodarczy	240	5,5
11	Promocja i organizacja wolontariatu	110	2,5
12	Wspieranie NGO	40	0,9

Źródło: Baza Klon/Jawo, 2014 r.

Spośród 1773 organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej, najczęściej występującą formą aktywności jest:

- pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych – 13,5%,
- pomoc w trudnych sytuacjach życiowych – 7,8%,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologii społecznej – 5,5%.

Najrzadziej działania NGO dotyczą: wsparcia innych organizacji pozarządowych (0,9%) i działalności na rzecz osób starszych (1,3%).

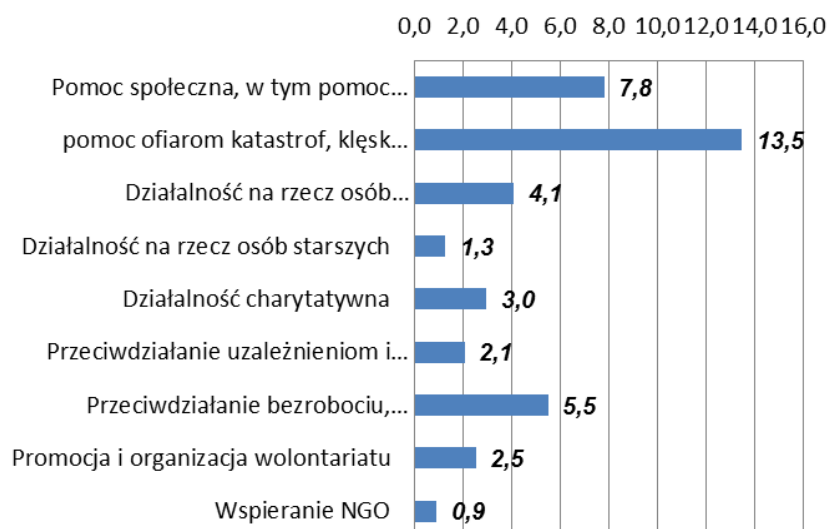
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykres 4. Wskaźnik działalności organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i integracji społecznej (rodzaje działalności)

Źródło: Baza Klon/Jawo, 2014

2.3. Wskaźnik zaangażowania organizacji pozarządowych w prowadzenie instytucji pomocy i wsparcia (odsetek gmin, w których funkcjonują instytucje pomocy i wsparcia, w tym prowadzonych przez organizacje pozarządowe - do wszystkich gmin).

Wśród 71 gmin województwa opolskiego – w 44 samorządach funkcjonują instytucje pomocy i wsparcia, z tego w 21 gminach instytucje te prowadzą organizacje pozarządowe. Wskaźnik zaangażowania III sektora w prowadzenie instytucji pomocy i wsparcia wynosi blisko 48%.

Tabela 6. Liczba gmin, w których instytucje pomocy i wsparcia prowadzą organizacje pozarządowe

liczba gmin w woj. opolskim	71
liczba gmin, w których funkcjonują instytucje pomocy i wsparcia	44
liczba gmin, w których instytucje pomocy i wsparcia prowadzą ngo	21
wskaźnik zaangażowania ngo w prowadzenie instytucji pomocy i wsparcia	47,7%

W 2013 r. we wszystkich gminach województwa opolskiego funkcjonowało 277 instytucji pomocy i wsparcia, w tym 56 prowadziły na zlecenie samorządu terytorialnego organizacje pozarządowe.

Tabela 7. Zaangażowanie organizacji pozarządowych w prowadzeniu instytucji pomocy i wsparcia

Lp.	Typ instytucji pomocy społecznej i wsparcia	Liczba instytucji pomocy społecznej i wsparcia	Liczba instytucji pomocy społecznej i wsparcia prowadzonych przez NGO na zlecenie samorządu	Wskaźnik zaangażowania NGO w %
1	domy pomocy społecznej	28	12	42,9
2	środowiskowe domy samopomocy	12	2	16,7
3	dzienne domy pomocy	15	0	0,0
4	noclegownie i schroniska	15	13	86,7
5	kluby samopomocy	2	0	0,0
5	mieszkania chronione	77	0	0,0
6	ośrodki interwencji kryzysowej	6	1	16,7
7	jednostki specjalistycznego poradnictwa	5	0	0,0
8	placówki wsparcia dziennego	27	15	55,6
9	placówki opiekuńczo-wychowawcze	16	0	0,0
10	centra integracji społecznej	2	0	0,0
11	kluby integracji społecznej	5	0	0,0
12	warsztaty terapii zajęciowej	15	11	73,3
13	zakłady aktywności zawodowej	2	2	100,0
	Razem	227	56	24,7

Źródło: obliczenia własne na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej woj. opolskiego oraz innych sprawozdań resortowych

Największy wskaźnik zaangażowania organizacji pozarządowych dotyczył prowadzenia:

- zakładów aktywności zawodowej – 2 zakłady funkcjonujące w województwie prowadzą organizacje pozarządowe,
- noclegowni: spośród 15 jednostek 13 prowadzą podmioty NGO,
- warsztatów terapii zajęciowej: na 15 warsztatów ogółem 11 prowadziły NGO,
- placówek wsparcia dziennego: ponad połowę jednostek prowadzą podmioty III sektora.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

3. Wyniki badania ankietowego

Celem polityki społecznej jest rozwiązywanie problemów społecznych oraz przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom. Działania te są realizowane przez administrację publiczną współpracującą z różnymi instytucjami działającymi w środowisku lokalnym. Wszystkie działania podejmowane przez władze samorządowe w zakresie polityki społecznej, koncentrują się na wsparciu rodziny w różnych obszarach jej aktywności.

Niezbędne jest, aby przeciwdziałać niekorzystnym skutkom trudności życiowych, a także uchronić rodziny dysfunkcyjne przed wykluczeniem społecznym, izolującym od różnych instytucji życia społecznego. Współpraca jednostek pomocy społecznej ze środowiskiem lokalnym, które połączone jest silnymi więzami wynikającymi ze wspólnoty interesów i potrzeb, jest niezbędna w celu przeciwdziałania pojawiającym się lokalnym problemom społecznym. Współpraca jest również ważnym elementem kapitału społecznego. Jego wysoki poziom pozwala budować partnerstwa oparte na wzajemnym zaufaniu i wewnętrznym przekonaniu o dobrze wykonywanej pracy instytucji włączonych do współpracy.

Wyniki badania wskazują, że respondenci określili 3 główne grupy instytucji, z którymi współpracują wszystkie zbadane ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie województwa opolskiego. Należą do nich: Policja, w tym policyjna izba dziecka, placówki oświatowe i wychowawcze, sądy rodzinne, kuratorska służba sądowa, oraz powiatowe urzędy pracy. Współpraca z tymi instytucjami ma głównie uwarunkowania ustawowe (ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) i jest uregulowana przez odpowiednie przepisy. Wspierając rodzinę jednostki pomocy społecznej mają obowiązek współdziałać ze środowiskiem lokalnym, w tym z podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Najmniejsza liczba instytucji pomocy społecznej zadeklarowała współpracę z uniwersytetami trzeciego wieku, ośrodkami adopcyjnymi, placówkami wsparcia dziennego, podmiotami ekonomii społecznej oraz WTZ-ami. Należy wziąć pod uwagę, że taka niska liczba wskazań wiąże się z niewielką liczbą tych instytucji w poszczególnych gminach, co uniemożliwia nawiązanie stałej współpracy. Natomiast wysoka liczba podejmowanej współpracy z instytucjami pomocy społecznej dotyczy placówek ochrony zdrowia, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodków wsparcia i organizacji pozarządowych.

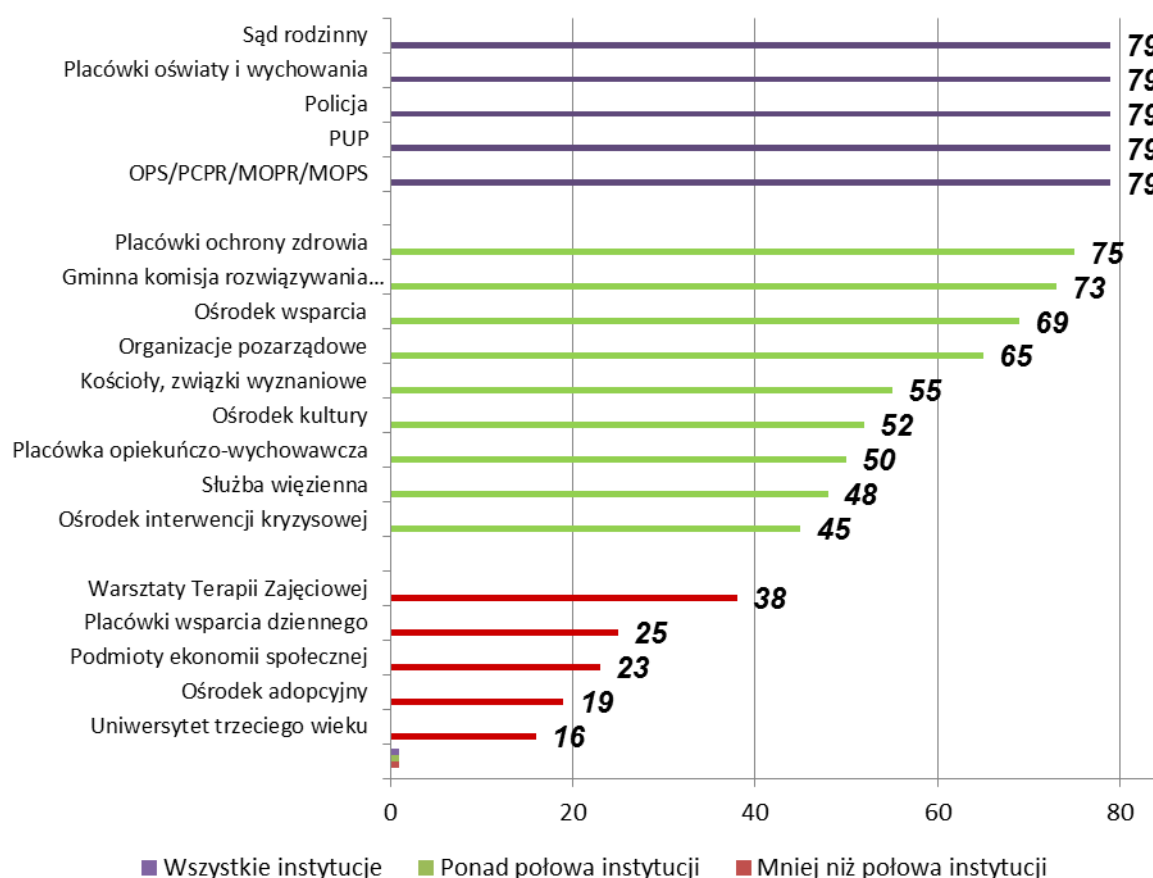
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykres 5. Liczba współpracujących instytucji pomocy społecznej (N=79)

Wiele jednostek pomocy społecznej realizuje własne programy lokalne o charakterze aktywizującym związane z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. Często są one realizowane przy współdziałaniu instytucji publicznych, Kościoła katolickiego, fundacji, stowarzyszeń, a nawet firm i osób prywatnych.

Z badań²⁷ OIS w Opolu wynika, że współpraca z różnymi instytucjami najczęściej dotyczy organizowania imprezy dla dzieci, wakacji bądź ferii zimowych oraz imprez dla dorosłych (wigilia, święto seniora), co świadczy o dużej aktywności jednostek pomocy społecznej. Jednak zakres tej współpracy wskazuje, że głównie ma ona na celu integrację środowiska lokalnego i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, niż celowe działania wspomagające. W konsekwencji istnieją mankamenty ograniczające skuteczność działania instytucji publicznych i innych podmiotów, do których zaliczono przede wszystkim: brak współdziałania i prowadzenia dialogu społecznego, w tym znikomy udział współdziałania poszczególnych instytucji oraz partnerstwa międzysektorowego.

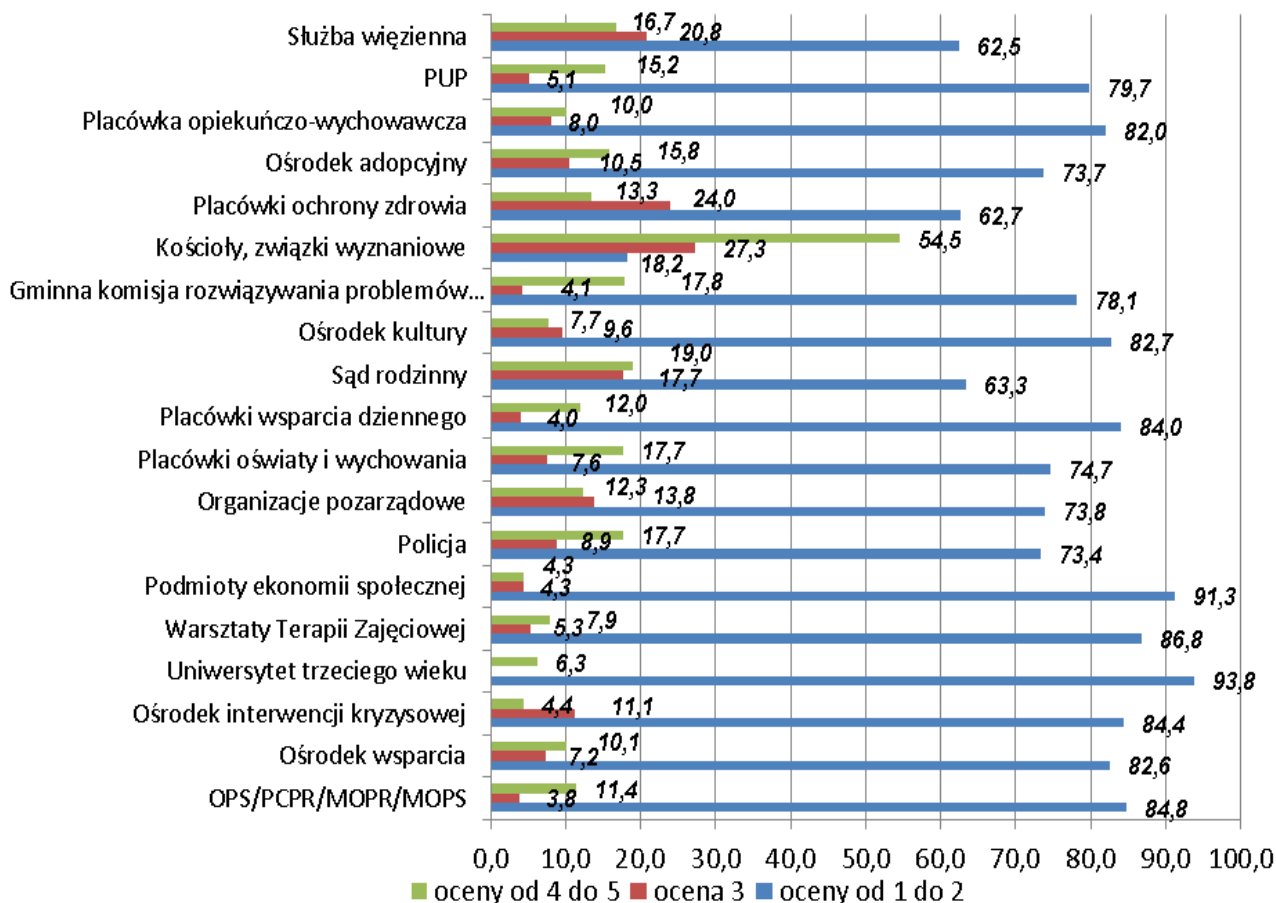
²⁷ Aktywna polityka społeczna w woj. opolskim - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Badanie regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej, listopad 2010 r., s. 47-48

3.1. Ocena możliwości współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami

Wykres 6. Ocena ograniczeń i trudności we współpracy z poszczególnymi instytucjami w ocenie respondentów

Ocena 1 – 2 oznacza najmniejsze trudności, 3 – średnie, 4-5 – najwyższy stopień trudności

Większość respondentów raczej pozytywnie oceniła możliwości podejmowania i przebieg współpracy z innymi instytucjami działającymi w społeczności lokalnej.

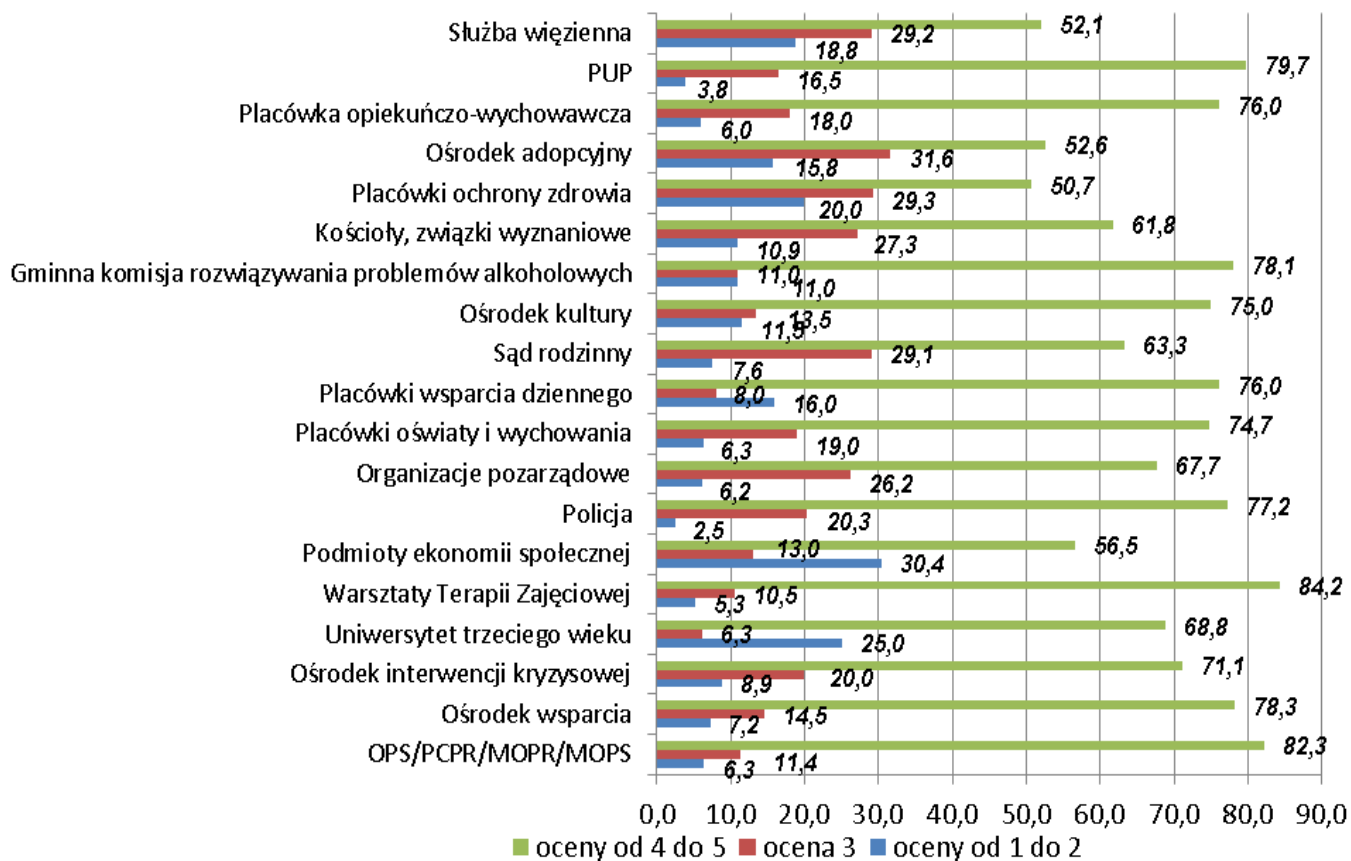
Współpraca ze wszystkimi wymienionymi instytucjami oceniona została dobrze lub bardzo dobrze (oceny o niskim i bardzo niskim stopniu trudności). Najmniej trudności wymieniono w przypadku współpracy z uniwersytetami III wieku i podmiotami ekonomii społecznej, a także innymi ośrodkami pomocy społecznej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie. Najgorzej oceniono możliwości podejmowania współpracy z Kościołem i związkami wyznaniowymi (ponad 50% ocen określających wysoki stopień trudności).

3.2. Ocena skuteczności działań podejmowanych w zakresie współpracy między instytucjami

Wykres 7. Ocena skuteczności działań podejmowanych w zakresie współpracy między instytucjami

oceny 1 - 2 niski stopień skuteczności, 3 – średni, 4-5 wysoki stopień skuteczności

Badani, podobnie do wystawionej dobrej oceny podejmowania współpracy z innymi instytucjami, pozytywnie ocenili również jej skuteczność.

Najlepsze wyniki uzyskała ocena skuteczności prowadzonych działań z:

- warsztatami terapii zajęciowej oraz innymi instytucjami pomocy i integracji społecznej (OPS/PCPR/MOPR/MOPS) – ponad 80%;
- PUP, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i wsparcia dziennego, policją, ośrodkami wsparcia (blisko 80%).

Natomiast niskie wyniki skuteczności współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami miały: podmioty ekonomii społecznej²⁸, służba więzienna, ośrodki adopcyjne i placówki ochrony zdrowia.

Mimo trudności w prowadzeniu współpracy z różnymi instytucjami, które wynikają m. in. z braku wystarczającej liczby pracowników socjalnych w OPS i ich obciążenia zadaniami administracyjnymi oraz braku wymienionych instytucji w środowisku lokalnym, jednostki pomocy społecznej wystawiły prowadzonej współpracy wysokie oceny za skuteczność, co dowodzi, że wspólnie podejmowane działania mogą istotnie wpływać na poprawę efektywności udzielanego wsparcia.

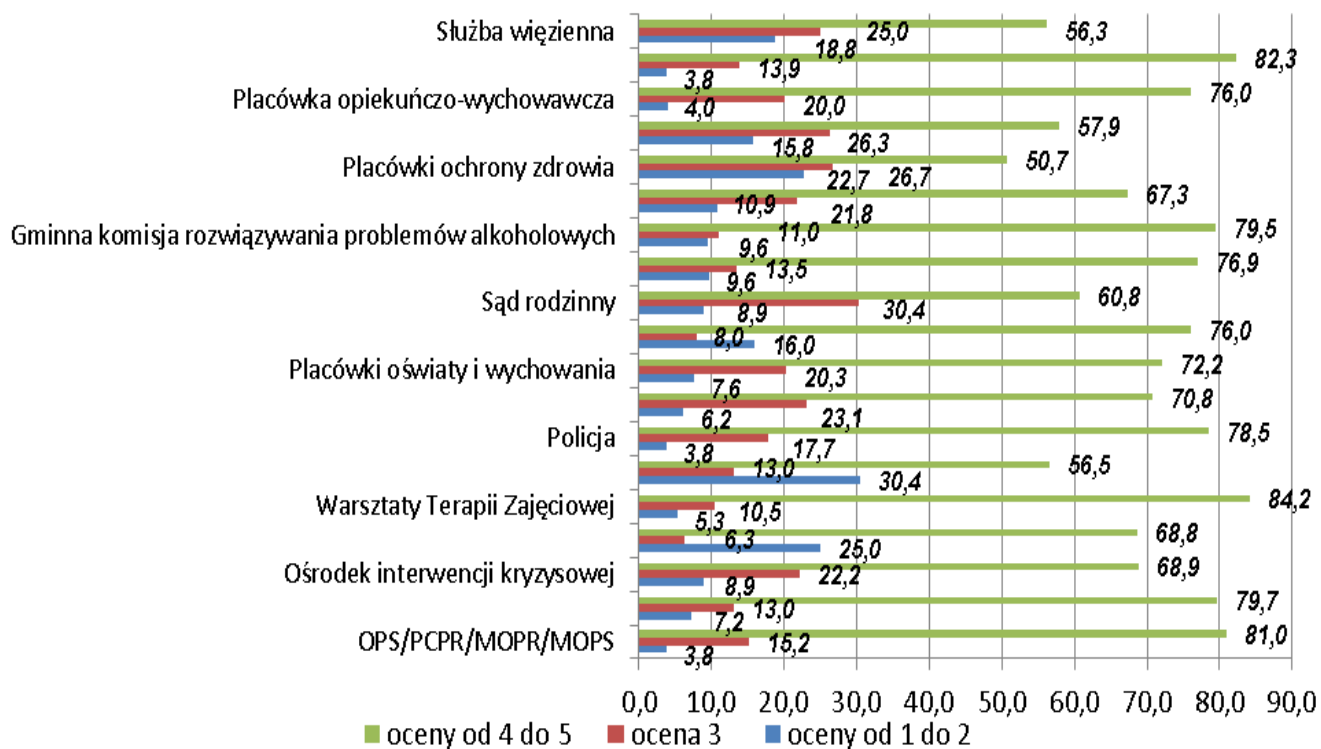
²⁸ liczba podmiotów ekonomii społecznej w woj. opolskim, szczególnie spółdzielni socjalnych jest niewielka, obejmuje kilkaset osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ponadto spółdzielnie są nierównomiernie zlokalizowane, głównie w powiatach strzeleckim i kluczborskim, stąd być może niska ocena skuteczności podejmowanej współpracy)

3.3. Ocena stopnia zadowolenia ze współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami

Wykres 8. Ocena zadowolenia ze współpracy między instytucjami

oceny 1-2 niski stopień zadowolenia, 3 – średni, 4-5 wysoki stopień zadowolenia

Podobne oceny, jak w przypadku skuteczności, otrzymano w pytaniu o zadowolenie ze współpracy z różnymi instytucjami.

Najwyżej oceniono zadowolenie ze współpracy z warsztatami terapii zajęciowej, powiatowymi urzędami pracy oraz instytucjami pomocy i integracji społecznej (OPS/PCPR/MOPR/MOPS) – ponad 80% ocen 4-5. Wysoką ocenę otrzymały również ośrodki wsparcia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych i policja (blisko 80%). Natomiast najwięcej niskich ocen (i najmniej wysokich) przypisano przede wszystkim podmiotom ekonomii społecznej, uniwersytetom trzeciego wieku oraz placówkom ochrony zdrowia.

Ze względu na zakres prowadzonych działań ważną instytucją we wspólnie podejmowanych działaniach winien być Powiatowy Urząd Pracy.

Według zapisów ustawy o pomocy społecznej zakres współpracy jednostki pomocy społecznej z PUP powinien opierać się na upowszechnianiu informacji o miejscach pracy, poradnictwie zawodowym i prowadzeniu szkoleń podnoszących kompetencje. Winny one być kierowane do konkretnych członków rodzin i niwelować możliwość wystąpienia w rodzinie bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego.

We wszystkich opiniach OPS-ów i PCPR-ów jakość współpracy z PUP została oceniona wysoko. Według respondentów nie występują w niej żadne ograniczenia, działania realizowane są skutecznie, a respondenci są z tej współpracy zadowoleni. Jednak

z wcześniej realizowanych badań OIS ROPS w Opolu ²⁹ wynika, że w ramach wspólnych działań służb społecznych i służb zatrudnienia, polegających m. in. na organizacji prac społecznie użytecznych i robót publicznych, zaobserwowano trudności związane z przepływem informacji między tymi instytucjami. Stwierdzono brak elektronicznej bazy danych o osobach kierowanych na szkolenia oraz bariery wynikające z niezrozumienia wzajemnych zadań. Poprawa sytuacji w tym zakresie nastąpiła w 2009 r., kiedy wprowadzono obowiązek zawierania umów między ośrodkiem pomocy społecznej a powiatowym urzędem pracy w zakresie wymiany informacji o uczestnikach projektów oraz w zakresie kierowania osób bezrobotnych do projektów realizowanych przez OPS, współfinansowanych z UE. Kolejne zmiany zasad funkcjonowania tych instytucji również mają wpłynąć na zwiększenie skuteczności i usprawnienie wspólnych działań ³⁰.

Podobne problemy zauważono także w przypadku współdziałania z instytucjami publicznymi i III sektorem. Współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi dotyczy zazwyczaj wzajemnego informowania się, a wspólnie podejmowane i realizowane działania są sporadyczne i nieregularne. Jednym z obszarów bardziej systematycznych działań między nimi jest ekonomia społeczna. Przykładem tego w woj. opolskim jest współpraca gminy Byczyna i tamtejszego OPS-u ze Stowarzyszeniem Popierania Zaradności Życiowej i Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Pomocy Wzajemnej w Byczynie, a także partnerstwo gminy Strzelce Opolskie i jej OPS-u ze Stowarzyszeniem Pomocy Wzajemnej „Barka”, które prowadzi jednocześnie Klub i Centrum Integracji Społecznej.

3.4. Ranking instytucji – jakość współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami

3.4.1. Trudności i ograniczenia we współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami – łączna średnia ocen

Łączna ocena trudności i ograniczeń we współpracy jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami (im niższa ocena, tym mniejsze trudności, skala 0-4) wskazuje, że najtrudniej współpracuje się OPS-om i PCPR-om z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz sądem rodzinnym i placówkami ochrony zdrowia. Natomiast najmniej trudności występuje w przypadku podmiotów ekonomii społecznej, ośrodków interwencji kryzysowej i WTZ-ów.

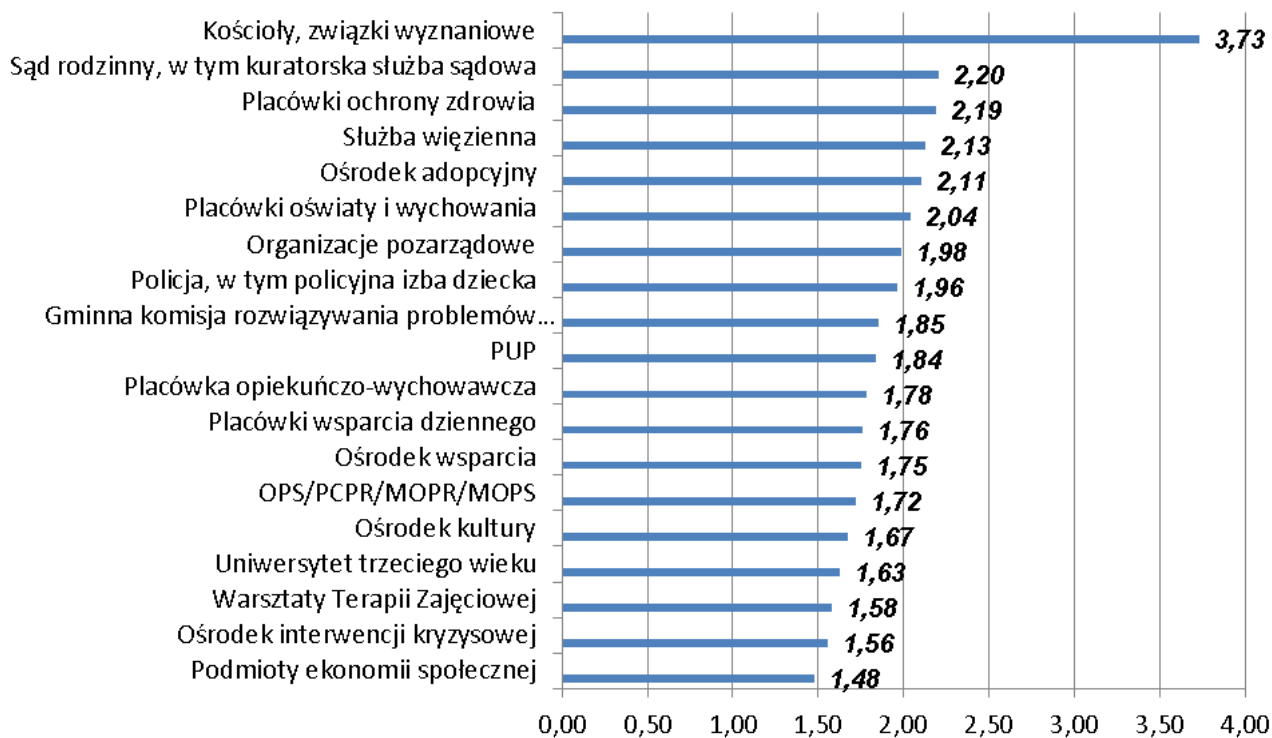
Rozpiętość średnich ocen jest znaczna (od 1,48 do 3,73), co oznacza, że przyczynami tego mogą być zarówno trudne doświadczenia z bezpośrednich kontaktów, jak i ograniczenia wynikające z braku części wymienionych instytucji w gminie.

²⁹ *Aktywna polityka społeczna w woj. opolskim - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu*. Badanie regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej, listopad 2010 r., s. 107

³⁰ Zobacz, Projekt założeń zmian ustawy o zmienia ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw oraz zmiana ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz U. 2014, poz. 598)

Wykres 9. Średnia ocen trudności i ograniczeń we współpracy jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami

Im wyższa średnia ocena tym większe trudności we współpracy

3.4.2. Skuteczność i zadowolenie we współpracy OPS i PCPR z innymi instytucjami – łączna średnia ocen

W przypadku łącznej oceny skuteczności i zadowolenia ze współpracy jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami najgorzej oceniono współpracę z: podmiotami ekonomii społecznej (średnia ocena 3,41) oraz placówkami ochrony zdrowia (3,49) i uniwersytetami trzeciego wieku (3,50).

Natomiast najlepsze efekty (wysoka skuteczność i zadowolenie) odnotowano w przypadku warsztatów terapii zajęciowej (4,34), Policji (4,24), innych instytucji pomocy i integracji społecznej (OPS/PCPR/MOPR/MOPS – 4,22) i ośrodków wsparcia (4,21).

Taki rozkład ocen oznacza wysoki stopień zadowolenia i skuteczności współpracy ze wszystkimi wymienionymi instytucjami (rozpiętość średnich ocen jest mała i waha się od 3,41 do 4,34).

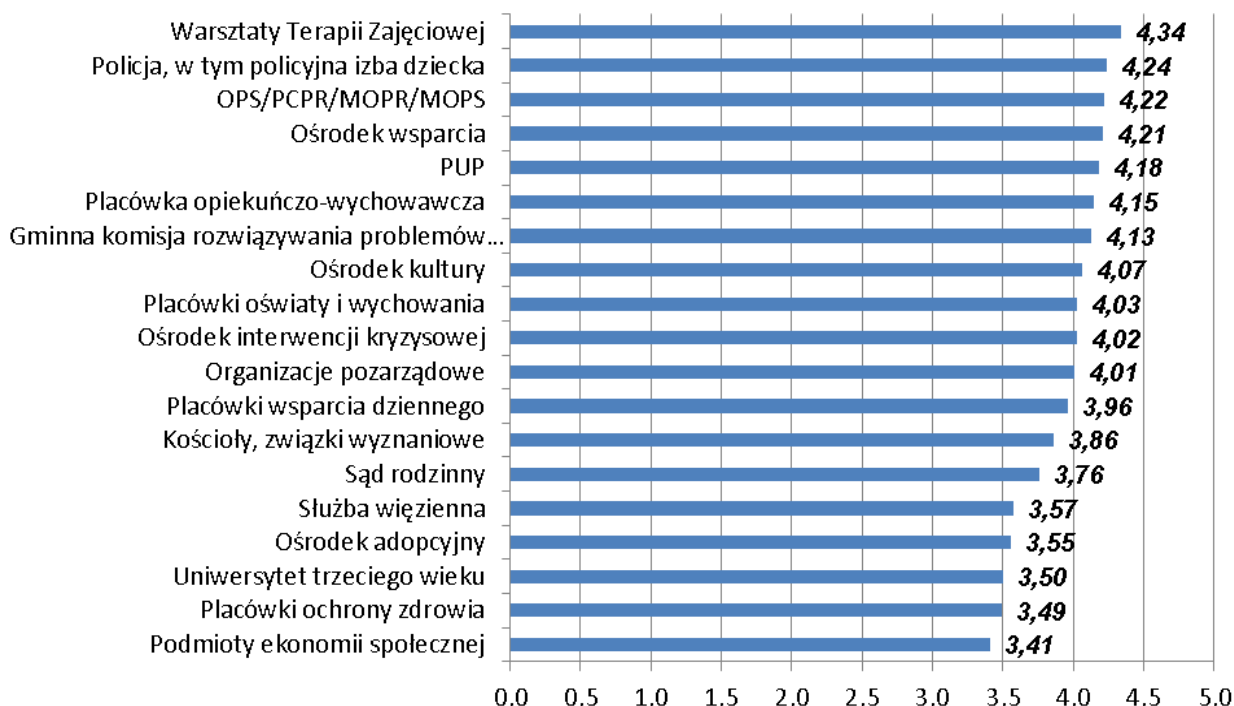
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wykres 10. Średnia ocen skuteczności i zadowolenia ze współpracy jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami

3.5. Problemy wymienione w ustawie o pomocy społecznej rozwiązywane w ramach współpracy instytucjonalnej

Oprócz identyfikacji instytucji i oceny skuteczności działań podejmowanych w zakresie współpracy oraz zadowolenia z niej płynącej, celem niniejszego badania jest również identyfikacja problemów społecznych rozwiązywanych we współpracy z innymi instytucjami. Przeciwdziałanie i zapobieganie im oraz działania profilaktyczne są podstawą funkcjonowania całego systemu pomocy społecznej.

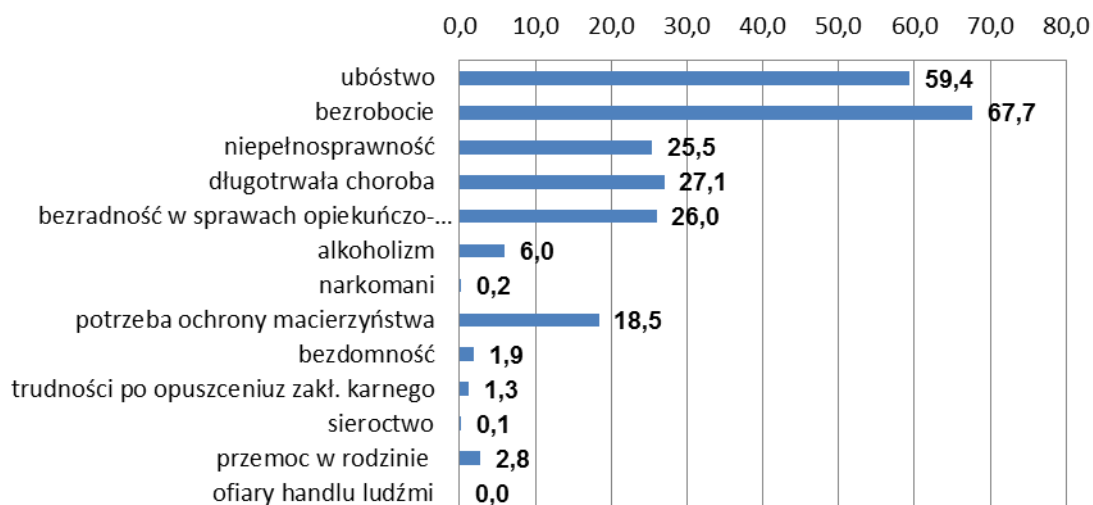
W 2013 r. liczba świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim wzrosła o 6,2%, do 40 853, a wraz z liczbą osób w rodzinach świadczeniobiorców - do 66 151 (wzrost liczby beneficjentów był wynikiem waloryzacji kryterium dochodowego w pomocy społecznej). Stanowiło to odpowiednio 4,1 i 6,6% mieszkańców województwa.

W 2013r. – podobnie jak w latach poprzednich, wśród powodów udzielenia pomocy dominowały: ubóstwo i bezrobocie. Z tych powodów pomocą objęto odpowiednio: 39 282 i 44 763 osoby w rodzinach korzystających z pomocy społecznej ³¹.

³¹ Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r

Wykres 11. Struktura powodów udzielenia pomocy społecznej – woj. opolskie w 2013r. – odsetek osób w gospodarstwach domowych objętych pomocą.

Źródło: obliczenia własne na podstawie Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń, pieniężnych, w naturze i usługach za okres styczeń-grudzień 2013r.

Respondentów poproszono o określenie problemów wynikających z ustawy o pomocy społecznej, a rozwiązywanych w ramach współpracy instytucjonalnej. Najczęściej wskazywano na przemoc w rodzinie oraz niepełnosprawność i uzależnienia (narkomania, alkoholizm). Natomiast sporadycznie wskazywano na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi.

Jakość współpracy podejmowanej w ramach poszczególnych problemów społecznych również została poddana ocenie.

W tym przypadku najwyższą średnią ocen uzyskała współpraca podejmowana przez instytucje w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (średnia ocen 4,5), jednak wskazało na to tylko 2 respondentów. Wysoką ocenę współdziałania (przy wysokiej liczbie wskazań – 61) uzyskano natomiast w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (3,7), na co wpływ mają m. in. wprowadzone regulacje prawne i większe zwrócenie uwagi na problematykę przemocy domowej w samorządach. Pozostałe problemy wskazane w ustawie uzyskały oceny od 3,0 do 1,0, w tym najmniej potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

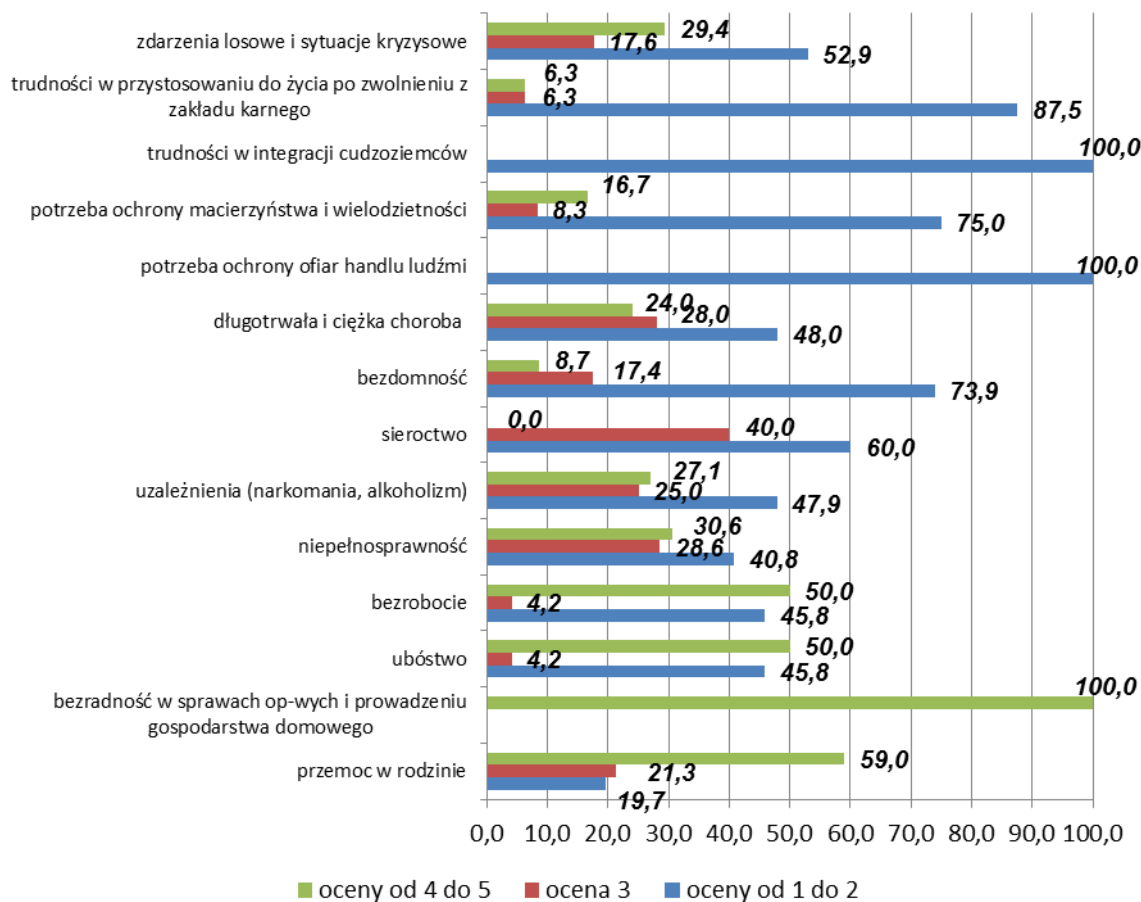

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

3.6. Częstotliwość współpracy według problemów pomocy społecznej

Wykres 12. Problemy społeczne rozwiązywane w ramach współpracy między instytucjami

Często i najczęściej podejmowana współpraca (oceny 4-5)
 Średnia częstotliwość podejmowanej współpracy (ocena 3)
 Rzadko i najrzadziej podejmowana współpraca (oceny 1-2)

Częstotliwość podejmowanej współpracy OPS i PCPR z instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest najwyższa wśród tych problemów, które pojawiały się najczęściej (przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie). Wyjątkiem jest bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, przy którym tylko 2 respondentów dało oceny świadczące o najwyższej częstotliwości współpracy w tym zakresie. Najrzadziej współpracowało się w sytuacji problemów, które rzadko występowały w danej gminie (trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji cudzoziemców, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi). Średnia częstotliwość podejmowanej współpracy odnosiła się głównie do sieroctwa, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby.

3.7. Formy współpracy

Współpraca międzyinstytucjonalna może przybierać różne formy. Na skali ocen od 1 do 3 respondenci ocenili najczęstsze formy współpracy, co umożliwiło uszeregowanie ich w kolejności podejmowanych form współpracy.

Najczęściej podejmowanymi formami współpracy była wymiana informacji i doświadczeń (średnia ocen 2,5). Respondenci najchętniej wskazywali na tego rodzaju współpracę, prawdopodobnie z uwagi na mniejszy niż w innych formach wymagany czas

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

pracy. W drugiej kolejności pojawiły się szkolenia pracowników (2,0). Najrzadsze są działania na rzecz rozwoju i rozpowszechniania ekonomii społecznej (co potwierdzają poprzednie odpowiedzi, dotyczące oceny trudności, skuteczności i zadowolenia ze współpracy z podmiotami ekonomii społecznej).

Pod względem liczby wskazań na pierwszym miejscu jest także współpraca w zakresie wymiany informacji i doświadczeń (67). Następnie są działania informacyjne i promocyjne dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (47). Jednak niska średnia ocena (1,8) wskazuje na to, że zajmują one w jednostkach pomocy społecznej drugorzędne znaczenie. Znaczną liczbę wskazań (44) ma także współpraca w zakresie organizacji i prowadzenia szkoleń.

Tabela 8. Formy współpracy (i ich częstotliwość) między instytucjami w zakresie wsparcia rodziny

Formy współpracy	Liczba wskazań	Średnia ocen
wymiana informacji i doświadczeń	67	2,5
szkolenia pracowników	44	2,0
prowadzenie zintegrowanych baz danych	14	1,9
realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych projektach finansowanych z funduszy unijnych	21	1,8
działania informacyjne i promocyjne dla osób wykluczonych i/lub zagrożonych wykluczeniem społecznym	47	1,8
realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych programach aktywności lokalnej	11	1,6
prowadzenie analiz/badań wybranych problemów społecznych	17	1,5
działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej	7	1,4
inne: procedura niebieskiej karty	1	1
inne: Kierowanie do pieczy zastępczej	1	2
inne: Wspólne przygotowywanie imprez integracyjnych dla osób niepełnosprawnych	1	3
inne: Kierowanie do placówek wsparcia dziennego(DDP)	1	3

3.8. Bariery utrudniające współpracę z innymi instytucjami

Według respondentów najważniejsze bariery we współpracy między instytucjami mają charakter administracyjny. Głównie dotyczą one niespójnych i nieprecyzyjnych przepisów prawa oraz nadmiaru obowiązków, a także dużej liczby formalności niezbędnych do podjęcia współpracy.

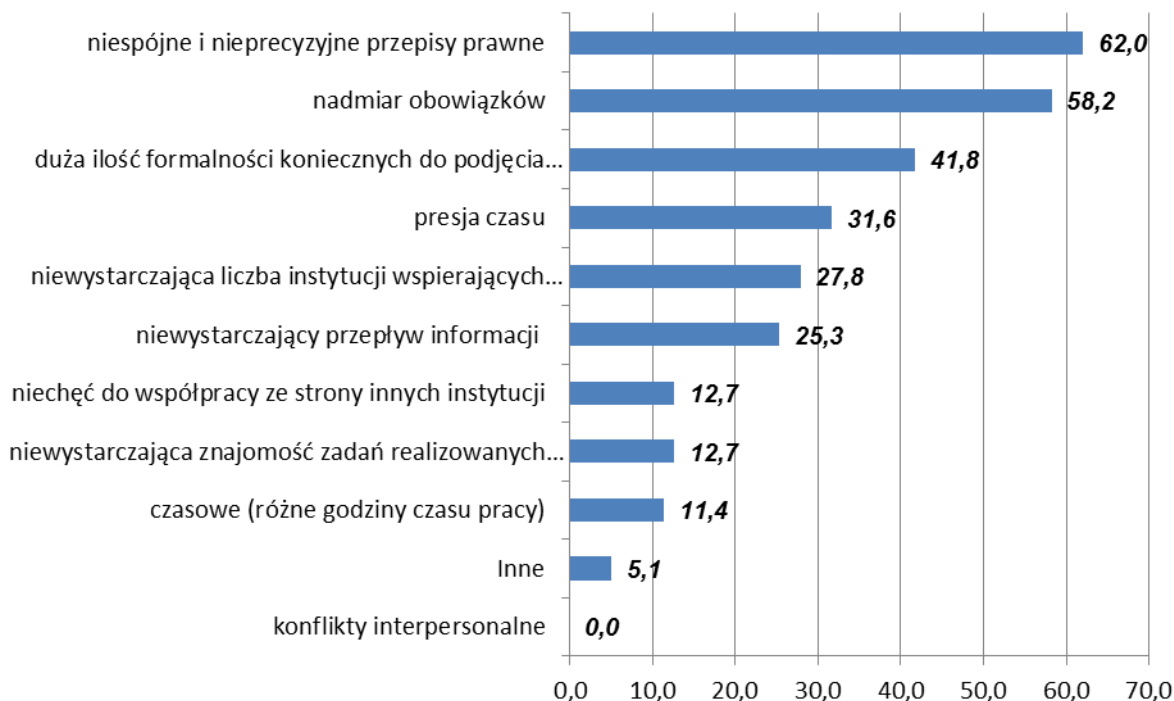
Dla ¼ badanych barierą we współpracy jest presja czasu, co również może być związane z procedurami formalnymi, które utrudniają podejmowanie decyzji o współpracy. Problemem jest również niewystarczająca liczba instytucji wspierających rodzinę, szczególnie w małych gminach, oraz problemy związane z przepływem informacji. Żaden respondent nie wskazał konfliktów personalnych, co może świadczyć o poprawnych relacjach z partnerami działań.

W kategorii „inne” wymienione bariery odnosiły się do indywidualnych działań poszczególnych ośrodków. Wskazywano na brak współpracy ze strony lekarzy w ramach

grup roboczych „Niebieskiej karty”, brak nadzoru nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, brak na terenie gminy CIS, niewystarczającą liczbę pracowników socjalnych czy konieczność formalizacji współpracy wymuszoną kontrolami.

Wykres 13. Bariery utrudniające współpracę jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny (N = 79)

3.9. Czynniki ułatwiające współpracę międzyinstytucjonalną

Wśród czynników ułatwiających współpracę respondenci podkreślają przede wszystkim kompetencje własnych pracowników. W dalszej kolejności ponad połowa respondentów wskazała na sprawny i właściwy przepływ informacji (wcześniej część badanych jako bariery utrudniające prowadzenie wspólnych działań wskazało: presję czasu i niewystarczający przepływ informacji).

Innymi czynnikami ułatwiającymi współpracę OPS i PCPR z innymi instytucjami są bliskie sąsiedztwo oraz konsekwencja i skuteczność działania. Oznacza to, że najlepszą współpracę zawiązuje się z instytucjami, z którymi ma się bezpośrednią styczność, a pracownicy osobiście się widują i znają.

Natomiast konsekwencja w działaniu wiąże się ze specjalizacją w rozwiązywaniu konkretnego problemu społecznego oraz wypracowywania skutecznych metod znoszenia ich negatywnych skutków. Ta kategoria łączy się z odpowiedzią, która otrzymała najmniejszą liczbę wskazań, a dotyczy znajomości zadań realizowanych przez daną instytucję. W kategorii „inne” pojawiły się: nadzór na placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz dobrze zorganizowane świetlice prowadzone przez organizacje pozarządowe.

Wykres 14. Czynniki ułatwiające współpracę jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny (N = 79)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

3.10. Wyzwania stojące przed instytucjami pomocy społecznej

Kolejnym istotnym elementem badania było identyfikowanie wyzwań stojących przed instytucjami pomocy społecznej. Ich znajomość i specyfika powinna służyć zwiększeniu efektywności i skuteczności systemu pomocy społecznej oraz sprzyjać lepszej współpracy jednostki pomocy społecznej z innymi instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy, powiatu i województwa. Odpowiedzi uzyskane w pytaniu otwartym pogrupowano w następujące kategorie:

→ Wyzwania natury kadrowej:

- ograniczenie zadań administracyjnych na rzecz zwiększenia czasu pracy na wymianę wiedzy i doświadczenia zawodowe,
- organizacja wspólnych szkoleń,
- zwiększenie liczby pracowników (więcej asystentów rodziny i pracowników socjalnych) - wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny,
- zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, pedagog);

→ Wyzwania natury organizacyjno-prawnej:

- ujednolicenie procedur i sposobów działania w przypadkach wymagających współpracy z innymi instytucjami i organizacjami;
- wypracowanie skutecznego sposobu przepływu informacji i współpracy między asystentami rodziny i koordynatorami pieczy zastępczej;
- zwiększenie zakresu i form współpracy z instytucjami zajmującymi się wspieraniem rodziny;
- koordynacja działań różnych instytucji i podmiotów w zakresie działań na rzecz rodziny;
- bliższa współpraca z sądami i ośrodkami adopcyjnymi;
- likwidacja barier ograniczających współpracę (np. ustawa o ochronie danych osobowych);

→ Wyzwania dla lokalnej polityki społecznej (kompetencje władz samorządowych):

- wzajemne informowanie samorządów o planach, zamierzeniach, kierunkach działań;
- rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny oraz osób starszych;
- rozwijanie lokalnego partnerstwa na rzecz integracji społecznej i usług wspierających rodzinę;

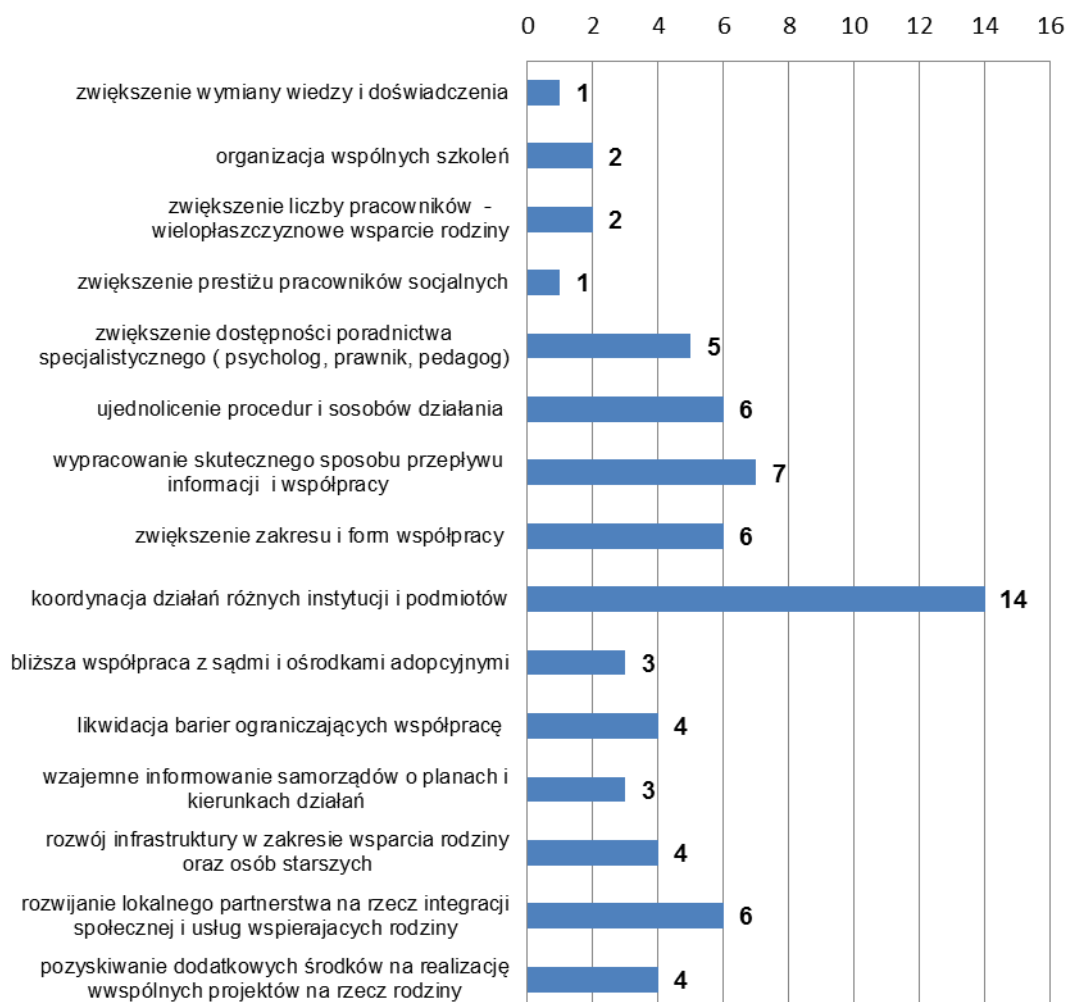
- pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację wspólnych projektów na rzecz rodziny.

Spośród wszystkich kategorii - ankietowani najczęściej wskazywali na wyzwania natury organizacyjnej i prawnej, tj.:

- konieczność zwiększenia koordynacji działań prowadzonych przez wiele instytucji i podmiotów,
- ujednoczenie procedur i sposobów działania,
- zwiększenie i usprawnienie przepływu informacji,
- zwiększenie zakresu i form współpracy,
- zwiększenie dostępności specjalistycznego poradnictwa dla rodzin (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, doradztwa zawodowego).

Ważnym zadaniem w opinii respondentów (6 wskazań) jest również rozwój lokalnego partnerstwa na rzecz integracji społecznej i usług wspierających rodziny.

Wykres 15. Liczba wskazań dotyczących wyzwań powstających w ramach współpracy z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny (N = 60)

3.11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

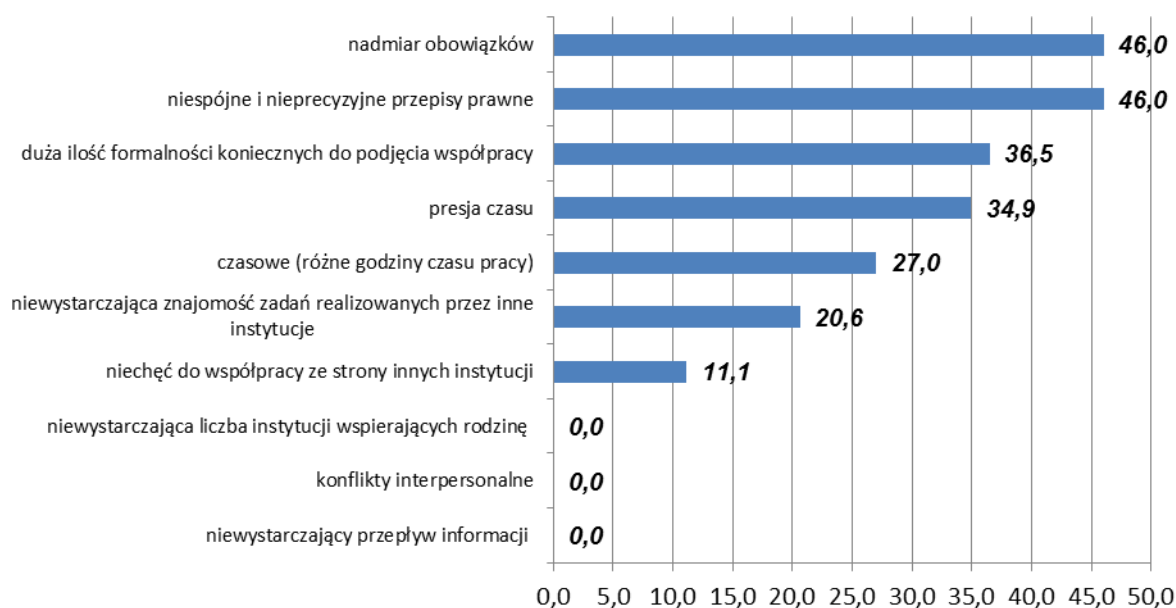
Współpraca instytucji pomocy społecznej z sektorem pozarządowym jest bardzo ważnym elementem świadczącym o poziomie społeczeństwa obywatelskiego, którego obywatele angażują się w działania prospołeczne na rzecz społeczności lokalnych i ich mieszkańców. Często współpraca ta opiera się na wspólnym realizowaniu projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Zidentyfikowanie barier, które zakłócają ten rodzaj kooperacji, może przyczynić się do zwiększenia efektywności we współpracy pomiędzy tymi podmiotami. Bariery chociaż w innej kolejności, występują również we współpracy z innymi instytucjami, dlatego można stwierdzić, że mają one charakter uniwersalny, choć charakterystyczny dla całego systemu pomocy społecznej.

Według respondentów podstawowa bariera ma charakter wewnętrzny i jest związana z nadmiarem obowiązków pracowników. Następnie są to niespójne i nieprecyzyjne przepisy prawa. Kolejną kategorią utrudniającą współpracę jest duża liczba formalności koniecznych do jej podjęcia. Natomiast trudności we współpracy stojące po stronie organizacji pozarządowych mają w opinii respondentów marginalne znaczenie.

Brak niechęci do współpracy ze strony organizacji pozarządowych wskazuje, że zaczynają one coraz lepiej funkcjonować w przestrzeni społecznej. Jest coraz lepszy dostęp do informacji, tworzy się sprzyjający klimat do konsultowania różnorodnych przedsięwzięć społecznych (działań, projektów, powoływania zespołów interdyscyplinarnych) przedstawicieli organizacji pozarządowych z instytucjami pomocy społecznej, co wzmacnia sektor pozarządowy i zwiększa jego skuteczność w działaniach na rzecz rodziny.

Z drugiej strony – jak wynika z badań sektora ekonomii społecznej w woj. opolskim, przeprowadzonych przez OIS ROPS w Opolu, wynika, że wzajemne postrzeganie się organizacji pozarządowych może mieć różne oblicze. W związku z prowadzoną działalnością podmioty ekonomii społecznej deklarowały brak wsparcia ze strony instytucji publicznych oraz – co istotne, niski poziom zaufania wobec sektora pozarządowego, ze strony tych instytucji.³²

Wykres 16. Bariery utrudniające współpracę instytucji pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi (N = 63)

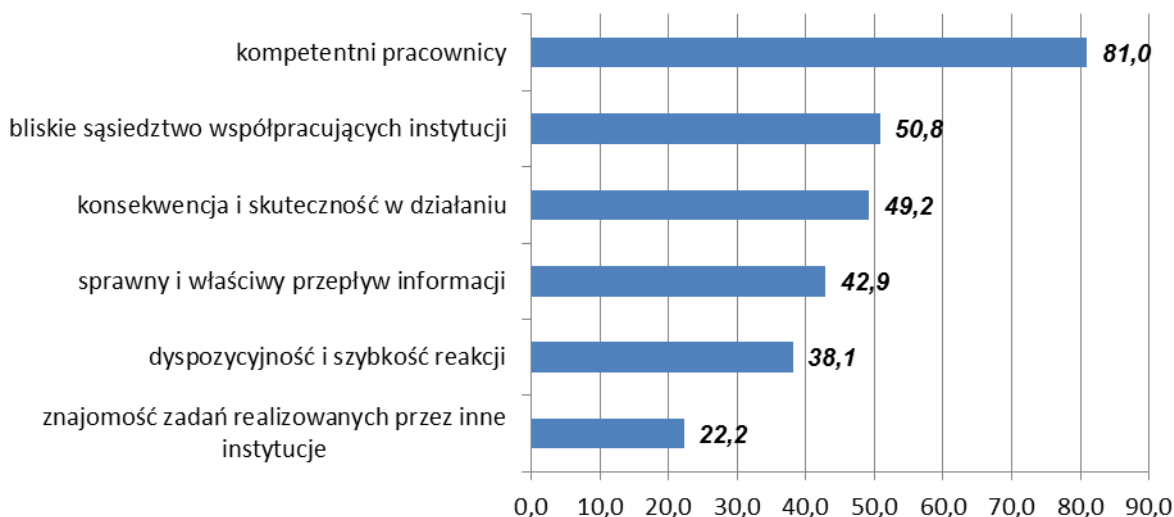

³² *Ekonomia społeczna w woj. opolskim - w stronę rozwiązań systemowych*. Raport Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, październik 2012 r., s. 30

Po stronie czynników ułatwiających współpracę respondenci wskazali przede wszystkim kompetencje pracowników, następnie bliskie sąsiedztwo organizacji pozarządowych oraz konsekwencję i skuteczność organizacji pozarządowych w działaniu. Odsunięty na dalszy plan został sprawny i właściwy przepływ informacji, który w czynnikach ułatwiających współpracę (ogółem dla wszystkich instytucji) miał znacznie wyższą liczbę odpowiedzi.

Wykres 17. Czynniki ułatwiające współpracę z organizacjami pozarządowymi (N = 63)

Zdaniem respondentów korzyści płynące ze współpracy z organizacjami pozarządowymi to w pierwszej kolejności zwiększenie skuteczności całego systemu pomocy społecznej, a więc wszystkich działań realizowanych przez instytucje wsparcia społecznego. Powstawanie organizacji pozarządowych jest odpowiedzią na pojawiające się problemy społeczne w środowisku lokalnym. Dlatego współpraca z nimi jest niezbędna, aby na bieżąco nieść pomoc w odpowiedzi na pojawiające się zapotrzebowania w lokalnym środowisku. Biorąc pod uwagę możliwość zlecenia zadań publicznych trzeciemu sektorowi, powinien być on ciągle wzmacniany i wspierany. Współpraca polegająca na wymianie doświadczeń, wspólne szkolenia i konferencje pozwalają podmiotom pozarządowym podnosić własne kompetencje, odciążać system pomocy społecznej od nadmiaru zadań. Jednak zakres tej współpracy powinien być ciągle poszerzany.

Pozostałe odpowiedzi o korzyści płynące ze współpracy dotyczyły zwiększenia wachlarza dostępnych usług, zwiększenia sprawności w załatwianiu spraw, wymiany doświadczeń oraz wypracowania standardów, stanowiły marginalny odsetek odpowiedzi.

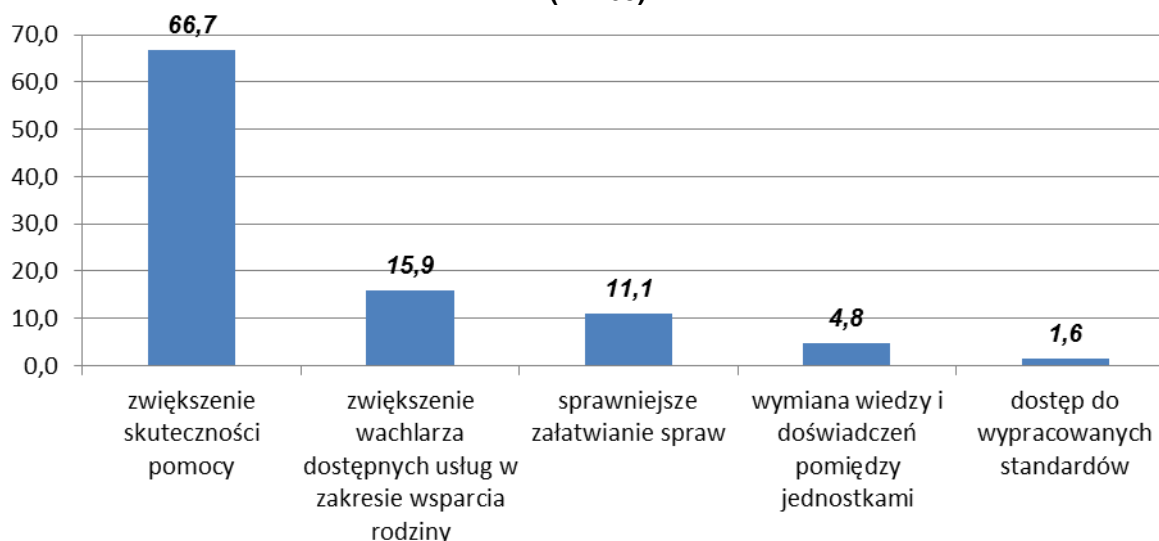
W badaniach własnych OIS ROPS w Opolu dotyczących sytuacji życiowej rodzin wielodzietnych³³ skuteczność współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz poprawy sytuacji życiowej rodzin wielodzietnych została oceniona stosunkowo nisko. Być może spowodowane to było małą liczbą i aktywnością organizacji pozarządowych, w szczególności działających w środowisku wiejskim. Dlatego też istotnym są działania promocyjne (np. projektów PO KL), pozwalające pokazać organizacje pozarządowe jako ważny element środowiskowego wsparcia rodziny (np. tworzenie i prowadzenie świetlic środowiskowych). Z badań wynika również, że NGO oferują mniej skuteczną pomoc dla rodzin wielodzietnych niż inne instytucje, jednak jest to spowodowane ograniczonym zakresem prowadzonej

³³ *Sytuacja życiowa rodzin wielodzietnych, korzystających z pomocy społecznej w woj. opolskim* Raport z badania regionalnego Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, październik 2011, s. 90

współpracy zawężonej do wymiany informacji lub np. kierowania dzieci na kolonie czy organizowanie imprez okolicznościowych.

Wykres 18. Korzyści płynące ze współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (N = 63)

Na pytanie dotyczące wyzwań stojących przed jednostkami pomocy społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi, uzyskano podobną strukturę odpowiedzi jak w przypadku pytania o *wyzwania stojące przed jednostką w ramach współpracy z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny*.

Najczęściej ankietowani wskazywali na:

- zwiększenie zakresu i form współpracy instytucji,
- usprawnienie wymiany informacji,
- rozwój sektora usług dla rodziny, a także
- wypracowanie modelu współpracy na rzecz integracji społecznej oraz usług wspierających rodziny;
- realizację wspólnych projektów ze środków UE,
- pozyskiwanie wolontariuszy i współpracę z III sektorem,
- zwiększenie infrastruktury na rzecz rodziny i osób starszych (dienne domy pomocy, placówki wsparcia dziennego).

W równym stopniu respondenci podkreślali ważność:

- wspólnych szkoleń i konferencji dla instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz wypracowania bardziej skutecznych form wsparcia,
- motywowanie do większej aktywności i współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym zwiększenie zakresu zlecania zadań organizacjom pozarządowym,
- zwiększenie skuteczności działań poprzez tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Wykres 19. Wyzwania powstające w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia rodziny

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

W badaniu wzięło udział łącznie 79 jednostek pomocy społecznej – 69 ośrodków pomocy społecznej oraz 10 powiatowych centrów pomocy rodzinie.

Wśród OPS-ów 34 zlokalizowane były w gminach wiejskich, 32 w gminach miejsko-wiejskich, a 3 to jednostki organizacyjne miast.

Metryczka

Rodzaj instytucji	Ogół odpowiedzi N=79	
	Liczba wskazań	Procent wskazań
OPS	69	87,3
PCPR	10	12,7
Ogółem	79	100,0

Rodzaj gminy	Ogół odpowiedzi N=79	
	Liczba wskazań	Procent wskazań
Wiejska	34	43,0
Miejsko-wiejska	32	40,5
Miejska	3	3,8
Powiat	10	12,7
Ogółem	79	100,0

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wnioski

Wyniki badania przeprowadzonego wśród kadry kierowniczej jednostek pomocy i integracji społecznej województwa opolskiego dowodzą, że współpraca instytucjonalna oraz międzysektorowa jest obecnie powszechnie stosowaną praktyką przy rozwiązywaniu wielu problemów społecznych. Różny jest natomiast zakres współpracy, formy w jakich występuje oraz opinie na temat wpływu, jaki współpraca wywiera na efektywność działania pomocy społecznej.

Badanie wskazało, że:

1. Większość ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa opolskiego współpracuje z instytucjami działającymi w obszarze problemów rodziny (instytucje oświaty), przemocy domowej (Policja, sądy), a także w zakresie przeciwdziałania bezrobociu (PUP). Intensywna współpraca przebiega również z innymi „bliźniaczymi” jednostki (OPS/PCPR);
2. Najmniejszy zakres współpracy respondenci wykazali w przypadku podmiotów ekonomii społecznej, ośrodków adopcyjnych i uniwersytetów III wieku, co prawdopodobnie wynika z niewielkiej liczby tych instytucji, które prawie w ogóle nie występują w gminach wiejskich, a w przypadku ośrodków adopcyjnych wąski zakres współpracy wynika ze specyfiki zjawiska, jakim się te jednostki zajmują (kierowanie dziecka do adopcji jest zjawiskiem występującym sporadycznie);
3. Nie stwierdzono istotnych ograniczeń i trudności we współpracy (najwięcej trudności wskazano w przypadku współpracy z Kościołem i związkami wyznaniowymi);
4. Wysoko również respondenci ocenili **skuteczność realizowanej współpracy i zadowolenie z jej przebiegu** (najlepiej wypadły: warsztaty terapii zajęciowej, Policja, inne OPS/PCPR, PUP, ośrodki wsparcia). Podobne wyniki uzyskano w badaniu OIS z 2009r. pn. *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w ocenie pracowników socjalnych województwa opolskiego*³⁴, gdzie wskazano, że: „współpraca z innymi instytucjami działającymi w obszarze polityki społecznej oceniana była przez pracowników socjalnych jako „dobra”. Najwyższe oceny (suma ocen: „wzorowa”, „bardzo dobra” i „dobra”), przyznano współpracy ze szkołami (prawie 82 proc. ocen wysokich), z powiatowymi urzędami pracy (ponad 76 proc. tych ocen), kuratorami sądowymi (prawie 71 proc.) oraz policją i strażą miejską (69 proc.). Natomiast najmniej wysokich ocen wystawiono współpracy z komornikami (ponad 29 proc.) i firmami prywatnymi (blisko 20 proc.”³⁵;
5. Częstotliwość podejmowanej współpracy OPS i PCPR z instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest najwyższa wśród tych problemów, które pojawiały się najczęściej (przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie). Wyjątkiem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, przy którym tylko 2 respondentów dało oceny świadczące o najwyższej częstotliwości współpracy w tym zakresie. Najrzadziej współpracowało się w sytuacji problemów, które rzadko występowały w danej gminie (trudności w przystosowaniu do

³⁴ *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w ocenie pracowników socjalnych województwa opolskiego – wybrane zagadnienia, raport z badania regionalnego OIS ROPS w Opolu, Opole, 2009r.* [dostęp 14.08.2014] na stronie: <http://ois.rops-opole.pl/download/Przeciwdzialanie-wykluczeniu-spoecznemu.pdf>

³⁵ Tamże, s. 52

- życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji cudzoziemców, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi);
6. Najczęściej podejmowaną formą współpracy jest wymiana informacji i doświadczeń oraz współpraca w zakresie szkolenia pracowników, często wymieniano również działania informacyjne i promocyjne dla osób wykluczonych i/lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 7. Najważniejsze bariery we współpracy dotyczą obszaru prawnego i organizacyjnego – są to: niespójne i nieprecyzyjne przepisy prawa oraz nadmiar obowiązków, a także duża liczba formalności niezbędnych do podjęcia współpracy. Dotyczy to przede wszystkim wspólnie realizowanych projektów finansowanych ze środków EFS. W badaniu OIS poświęconemu ekonomii społecznej w województwie opolskim ³⁶, podmioty ekonomii społecznej podkreślały te same trudności w podejmowaniu i realizacji współpracy z instytucjami publicznymi (badanie wykazało słabość kapitału społecznego podmiotów ES, wyrażającą się niskim poziomem współpracy z instytucjami publicznymi, a także z innymi organizacjami pozarządowymi i sektorem komercyjnym);
 8. W badaniu określono czynniki ułatwiające współpracę instytucjonalną, wśród których najważniejsze to: kompetencje pracowników, sprawny i właściwy przepływ informacji, a także bliskie sąsiedztwo współpracujących instytucji oraz konsekwencja i skuteczność w działaniu;
 9. Respondenci zaproponowali również zestaw rekomendacji (wyzwania) dla systemu pomocy społecznej, w celu zwiększenia efektów podejmowanej współpracy. Wskazano na:
 - konieczność zwiększenia koordynacji działań prowadzonych przez wiele instytucji i podmiotów,
 - ujednoczenie procedur i sposobów działania,
 - zwiększenie i usprawnienie przepływu informacji,
 - zwiększenie zakresu i form współpracy,
 - zwiększenie dostępności specjalistycznego poradnictwa dla rodzin (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, doradztwa zawodowego);
 10. Liczba i aktywność organizacji pozarządowych (NGO) jest wskaźnikiem stanu społeczeństwa obywatelskiego. Funkcjonując w lokalnych społecznościach powinny one utrzymywać systematyczne relacje z innymi podmiotami lokalnymi (instytucjami publicznymi i komercyjnymi).
 - wg bazy danych o organizacjach pozarządowych KLON/JAWOR w 2014 r. w woj. opolskim funkcjonowało 4 365 organizacji pozarządowych, w tym ok. 2000 to fundacje i stowarzyszenia,
 - spośród wszystkich NGO, 1 773 (41%) to organizacje zajmujące się pomocą i integracją społeczną,

³⁶ *Ekonomia społeczna w województwie opolskim – w stronę rozwiązań systemowych*, badanie regionalne OIS w Opolu, Opole : 2012r., [dostęp 14.08.2014] na stronie, <http://ois.ropsopole.pl/download/Ekonomia%20spoleczna%20w%20woj.%20opolskim%20%20W%20strone%20rozwiazan%20systemowych.pdf>

- w 2013r. połowa gmin województwa opolskiego podjęła współpracę z 277 organizacjami pozarządowymi zlecając im realizację zadań – najczęściej w trybie działalności pożytku publicznego,
- wśród 44 gmin województwa opolskiego, gdzie funkcjonują instytucje pomocy i wsparcia, w 21 samorządach instytucje te prowadzą podmioty pozarządowe. Wskaźnik zaangażowania NGO w prowadzenie instytucji pomocy i wsparcia wyniósł w województwie prawie 48% (było to najczęściej prowadzenie noclegowni, warsztatów terapii zajęciowej, zakładów aktywności zawodowej i placówek wsparcia dziennego). Ponadto – III sektor (zgromadzenia zakonne) na zlecenie 9 powiatów województwa opolskiego prowadzi 12 domów pomocy społecznej;

Celem badania było również określenie zakresu tych relacji i ocena jakości podejmowanej współpracy:

- największą trudnością w nawiązaniu współpracy z III sektorem w opinii respondentów jest nadmiar obowiązków pracowników instytucji publicznych, ograniczający czas pracy na poszukiwanie partnerów i podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi (co do korzyści płynących z tej współpracy respondenci nie mieli żadnych wątpliwości, wskazując najczęściej na rolę jaką współpraca z III sektorem odgrywa w zwiększeniu skuteczności świadczonej pomocy);
- poważnym utrudnieniem jest również niespójność i nieprecyzyjność przepisów oraz nadmiar formalności koniecznych do podjęcia współpracy (respondenci mają prawdopodobnie na myśli głównie przepisy ustawy o zamówieniach publicznych oraz ustawy o działalności pożytku publicznego);
- w zakresie ułatwień w podejmowaniu i prowadzeniu współpracy z organizacjami pozarządowymi kadra kierownicza OPS/PCPR podkreśliła: kompetencje pracowników, bliskość instytucji oraz sprawny i właściwy przepływ informacji (kategorie identyczne jak w ocenie współpracy z innymi instytucjami);

11. W badaniu ustalono również zestaw zaleceń (wyzwania) dla jednostek pomocy i integracji społecznej w obszarze współpracy z sektorem pozarządowym. Najczęściej ankietowani wskazywali na:

- zwiększenie zakresu i form współpracy instytucji,
- usprawnienie wymiany informacji,
- rozwój sektora usług dla rodziny,
a także
- wypracowanie modelu współpracy na rzecz integracji społecznej oraz usług wspierających rodziny;
- realizację wspólnych projektów ze środków UE,
- pozyskiwanie wolontariuszy i współpracę z III sektorem,
- zwiększenie infrastruktury na rzecz rodziny i osób starszych (dienne domy pomocy, inne placówki wsparcia dziennego).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ponadto – jak wynika z innych badań Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, opinia na temat współpracy pracowników różnych instytucji jest raczej pozytywna³⁷. „Wprawdzie z wielu wypowiedzi zawartych w badaniu wynika, że współpraca między ośrodkami pomocy społecznej (asystentami rodziny) a powiatowymi centrami pomocy rodzinie (koordynatorami pieczy zastępczej) mogłyby być lepsza, to system kontaktów międzyinstytucjonalnych funkcjonuje, bo został wypracowany wcześniej (przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).³⁸ Ważne jest, że nowe przepisy zwiększyły zakres współpracy międzyinstytucjonalnej (zasady informowania o sytuacji dzieci z uregulowanym stanem prawnym) oraz zobowiązały pracowników do uczestnictwa w spotkaniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Poszerzony został również obszar współdziałania między regionami kraju (przekazywanie informacji do wojewódzkich i centralnego banku danych)”³⁹. Można stwierdzić, że system współpracy ulega poprawie, a świadomość korzyści płynących ze wzajemnych kontaktów i relacji jest coraz większa.

Istotną – nie uwzględnioną w ankiecie, częścią współpracy są działania Samorządu Województwa Opolskiego podejmowane przez jego jednostkę – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, w partnerstwie z samorządem gminnym i powiatowym. Są to:

1. realizacja projektów systemowych i konkursowych w ramach PO KL,
2. organizacja i prowadzenie szkoleń kadry jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej oraz wolontariuszy,
3. wsparcie organizacji pozarządowych w ramach Programu Współpracy Samorządu Województwa Opolskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego;
4. współpraca z gminami (najczęściej ośrodkami pomocy społecznej) w zakresie koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego,
5. prowadzenie dwóch ośrodków adopcyjnych oraz banku danych o dzieciach oczekujących na adopcję;
6. udzielanie dotacji podmiotom w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej lub zawodowej ze środków PFRON,
7. realizacja projektów współfinansowanych ze środków UE, w tym min. projektu w ramach którego powstało niniejsze badania „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji”, we współpracy z Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie. Prowadzone wcześniej badania wskazują na pozytywną ocenę (65% wysokich ocen) współpracy między samorządem gminnym i powiatowym a Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Opolu⁴⁰.

³⁷ *Adopcja w województwie opolskim jako element systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej – wybrane zagadnienia, raport z badania regionalnego OIS ROPS w Opolu*, Opole, 2013r., <http://ois.ropsopole.pl/download/Adopcja%20w%20woj.opolskim%20.pdf>

³⁸ Tamże, s. 58

³⁹ Tamże, s. 90

⁴⁰ *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu...*op.cit, s. 39

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis tabel

- Tabela 1. Struktura badanej populacji, struktura badanej próby w badaniu CAWI i uzyskany poziom zwrotów w badaniu w województwie opolskim
- Tabela 2. Charakterystyka badanej próby – udział ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, w województwie opolskim, które biorą udział w badaniu (N=79)
- Tabela 3. Współpraca gmin i powiatów z organizacjami pozarządowymi w woj. opolskim w latach 2012-2013 (liczba i wartość zleceń w tys. zł)
- Tabela 4. Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym i liczba gmin w powiatach, które zleciły prowadzenie instytucji w woj. opolskim w 2013 r.
- Tabela 5. Liczba organizacji pozarządowych działających w wybranych obszarach w woj. opolskim,
- Tabela 6. Liczba gmin, w których instytucje pomocy i wsparcia prowadzą organizacje pozarządowe
- Tabela 7. Zaangażowanie organizacji pozarządowych w prowadzeniu instytucji pomocy i wsparcia
- Tabela 8. Formy współpracy (i ich częstotliwość) między instytucjami w zakresie wsparcia rodziny

Spis wykresów

- Wykres 1. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi w woj. opolskim w 2013 r.
- Wykres 2. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi (liczba gmin, które zleciły zadania w obszarze pomocy i wsparcia w liczbie gmin ogółem)
- Wykres 3. Wskaźnik organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i integracji społecznej - woj. opolskie w 2014 r.
- Wykres 4. Wskaźnik działalności organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i integracji społecznej (rodzaje działalności)
- Wykres 5. Liczba współpracujących instytucji pomocy społecznej (N=79)
- Wykres 6. Ocena ograniczeń i trudności we współpracy z poszczególnymi instytucjami w ocenie respondentów
- Wykres 7. Ocena skuteczności działań podejmowanych w zakresie współpracy między instytucjami
- Wykres 8. Ocena zadowolenia ze współpracy między instytucjami
- Wykres 9. Średnia ocen trudności i ograniczeń we współpracy jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami
- Wykres 10. Średnia ocen trudności i ograniczeń we współpracy jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami
- Wykres 11. Struktura powodów udzielenia pomocy społecznej – woj. opolskie w 2013r. – odsetek osób w gospodarstwach domowych objętych pomocą.
- Wykres 12. Problemy społeczne rozwiązywane w ramach współpracy między instytucjami
- Wykres 13. Bariery utrudniające współpracę jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny (N = 79)
- Wykres 14. Czynniki ułatwiające współpracę jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny (N = 79)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- Wykres 15. Liczba wskazań dotyczących wyzwań powstających w ramach współpracy z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny (N = 60)
- Wykres 16. Bariery utrudniające współpracę instytucji pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi (N = 63)
- Wykres 17. Czynniki ułatwiające współpracę z organizacjami pozarządowymi (N = 63)
- Wykres 18. Korzyści płynące ze współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (N = 63)
- Wykres 19. Wyzwania powstające w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia rodziny

Bibliografia

1. *Adopcja w województwie opolskim jako element systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej – wybrane zagadnienia, raport z badania regionalnego OIS ROPS w Opolu*, Opole, 2013r.
2. *Aktywna polityka społeczna w woj. opolskim - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu*. Badanie regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, Opole 2010 r.
3. *Ekonomia społeczna w woj. opolskim - w stronę rozwiązań systemowych*. Raport Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, październik 2012 r.
4. Jarzyna M., *Projekty partnerskie realizowane w ramach funduszy unijnych*, [w:] *Podmioty Ekonomii Społecznej. Różne formy współpracy z podmiotami ekonomii społecznej*, red. I. Gosk, A. Pyrka, Fundacja Inicjatyw Społeczno – Ekonomicznych, Warszawa 2008,
5. Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Wydawnictwo Żak, Warszawa 1996
6. *Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r*, OIS ROPS w Opolu, Opole 2014
7. *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych*, Klon/Jawor. Warszawa 2014,
8. *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w ocenie pracowników socjalnych województwa opolskiego – wybrane zagadnienia, raport z badania regionalnego OIS ROPS w Opolu*, Opole, 2009r.
9. Raszeja-Ossowska I., *Zasady współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami samorządu terytorialnego*. Poradnik, <http://www.org.pl/data/Zasady%20wspolpracy%20NGO%20z%20JS.pdf>,
10. *Sytuacja życiowa rodzin wielodzietnych, korzystających z pomocy społecznej w woj. opolskim* Raport z badania regionalnego Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, październik 2011
11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. tekst opracowano na podstawie: (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244, Nr 291, poz. 1707, z 2012 r. poz. 986, 1456, z 2013 r. poz. 73, 675, 791, 1446, 1645, z 2014 r. poz. 598, 877)
12. Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.)
13. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (dz.u. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn. zm.)
14. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 roku, Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).
15. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym(Dz. U. 2003, Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.)

16. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.)

Internet:

<http://bazy.ngo.pl/>

http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

<http://www.poznan.pl/mim/ngo/zasady-wspolpracy>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aneks 1. Lista wskaźników

Uwagi ogólne:

1. Dane dotyczące liczby mieszkańców z GUS.
2. Wskaźniki dot. liczby organizacji pozarządowych na podstawie bazy KLON/JAWOR, 2014

Lp.	Wskaźnik	Status ⁴¹	Źródło	Wielkość (2013 r.)	Dane dodatkowe/pomocnicze
1	Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi – liczba gmin, zlecających zadania do liczby gmin ogółem*100%	obowiązkowy	OZPS/GUS	51%	liczba gmin zlecających zadanie - 36
2	Wskaźnik organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i integracji społecznej	obowiązkowy	Strona ngo.pl,	41%	liczba organizacji pozarządowych ogółem – 4 365 liczba organizacji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej – 1 773
3	Wskaźnik zaangażowania ngo w prowadzenie instytucji opieki i wsparcia (odsetek gmin, w których funkcjonują instytucje pomocy i wsparcia, w tym prowadzone przez organizacje pozarządowe do wszystkich gmin w województwie Wskaźnik zaangażowania organizacji pozarządowych (odsetek instytucji pomocy i wsparcia prowadzonych przez ngo)	obowiązkowy	OZPS/GUS	47,7% 24,7%	Liczba gmin, w których funkcjonują instytucje opieki i wsparcia – 44 Liczba gmin, gdzie instytucje prowadzą ngo – 21 Liczba instytucji pomocy i wsparcia w województwie – 277 Liczba instytucji prowadzonych przez ngo - 56

⁴¹ Wskaźniki mające status „obowiązkowy” są prezentowane i analizowane we wszystkich raportach regionalnych, prezentacja i analiza wskaźników „dowolnych” nie jest w raportach obligatoryjna.

Aneks 2. Kwestionariusz ankiety

Szanowni Państwo,

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w ramach projektu systemowego Koordynacja na rzecz aktywnej integracji, realizuje badanie „Współpraca instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami na terenie gminy, powiatu, województwa zajmującymi się pomocą i wsparciem rodzin i jej wpływ na skuteczność działań pomocy społecznej”. Liczymy na Państwa pomoc i współpracę w ramach niniejszego badania. Prosimy o szczerą odpowiedź, uzyskane informacje są poufne i posłużą wyłącznie do celów badawczych i analiz statystycznych.

Wszystkie pytania w ankiecie dotyczą 2013 roku.

Skuteczność – w niniejszym badaniu rozumiana jako osiągnięcie wyznaczonych celów w zakresie pomocy i wsparcia rodziny.

1. Proszę w poniższej tabeli wskazać wszystkie instytucje, z którymi w 2013 roku, Państwo współpracowali oraz wypełnić poszczególne kolumny zgodnie z opisem. Proszę postawić znak „X” w odpowiednim miejscu.

Instytucje	Brak współpracy	Występowanie ograniczeń/trudności we współpracy					Ocena skuteczności działań podejmowanych w zakresie współpracy					Ocena zadowolenia ze współpracy						
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
		1 – w ogóle nie występują 5 – występują w bardzo dużym stopniu					1 – w ogóle nieskuteczne 5 – bardzo skuteczne					1 – w ogóle niezadowolony 5 – bardzo zadowolony						
OPS/PCPR/MOPR/MOPS																		
Ośrodek wsparcia, w tym: dzienny dom pomocy, ŚDS, Klub samopomocy, noclegownia, jadalnia																		
Ośrodek interwencji kryzysowej																		
Uniwersytet trzeciego wieku																		
Warsztaty Terapii Zajęciowej																		
Podmioty ekonomii społecznej, w tym: KIS, CIS, spółdzielnie socjalne, ZAZ																		
Policja, w tym policyjna izba dziecka																		
Organizacje pozarządowe																		
Placówki oświaty i wychowania, w tym: szkoły, kuratorium oświaty, poradnie psychologiczno-pedagogiczne																		
Placówki wsparcia dziennego																		
Sąd rodzinny, w tym kuratorska służba sądowa																		
Ośrodek kultury																		
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych																		
Kościół, związki wyznaniowe																		
Placówki ochrony zdrowia																		
Ośrodek adopcyjny																		
Placówka opiekuńczo-wychowawcza																		
PUP																		
Służba więzienna																		
Inne – jakie?																		

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

2. Jakie problemy wymienione w ustawie o pomocy społecznej, były przez Państwa jednostkę najczęściej rozwiązywane w ramach współpracy z innymi instytucjami? (Proszę wybrać 5 i uszeregować od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ten, gdzie najrzadziej podejmowano współpracę, a 5 ten, gdzie najczęściej podejmowano współpracę).

Nazwa problemu		ocena
a)	przemoc w rodzinie	
b)	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	
c)	ubóstwo	
d)	bezrobocie	
e)	niepełnosprawność	
f)	uzależnienia (narkomania, alkoholizm)	
g)	sieroctwo	
h)	bezdomność	
i)	długotrwała i ciężka choroba	
j)	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	
k)	potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	
l)	trudności w integracji cudzoziemców	
m)	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	
n)	zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	
o)	kłęski żywiołowe lub ekologiczne	

3. Jakie były formy współpracy Państwa jednostki z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny? (Proszę wybrać 3 i uszeregować od 1 do 3, gdzie 1 oznacza ten, gdzie najrzadziej podejmowano współpracę, a 3 ten, gdzie najczęściej podejmowano współpracę).

Formy współpracy		ocena
a)	działania informacyjne i promocyjne dla osób wykluczonych i/lub zagrożonych wykluczeniem społecznym	
b)	realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych projektach finansowanych z funduszy unijnych	
c)	realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych programach aktywności lokalnej	
d)	szkolenia pracowników	
e)	działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej	
f)	prowadzenie zintegrowanych baz danych	
g)	wymiana informacji i doświadczeń	
h)	prowadzenie analiz/badań wybranych problemów społecznych	
i)	inne, jakie?	

4. Jakie, zdaniem Pana/i, wystąpiły bariery, utrudniające współpracę Państwa jednostki z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny? (prosimy wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi).

- niewystarczający przepływ informacji
- niewystarczająca znajomość zadań realizowanych przez inne instytucje
- duża ilość formalności koniecznych do podjęcia współpracy
- niespójne i nieprecyzyjne przepisy prawne
- konflikty interpersonalne
- presja czasu
- nadmiar obowiązków
- czasowe (różne godziny czasu pracy)
- niechęć do współpracy ze strony innych instytucji
- niewystarczająca liczba instytucji wspierających rodzinę
- inne, jakie?

5. Jakie czynniki ułatwiają współpracę Państwa jednostki z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny? (prosimy wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi).

- a) sprawny i właściwy przepływ informacji
 - b) kompetentni pracownicy
 - c) znajomość zadań realizowanych przez inne instytucje
 - d) dyspozycyjność i szybkość reakcji
 - e) konsekwencja i skuteczność w działaniu
 - f) bliskie sąsiedztwo współpracujących instytucji
 - g)
- inne, jakie

6. Jakie są korzyści ze współpracy Państwa jednostki z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny? (proszę wybrać jedną odpowiedź).

- a) sprawniejsze załatwianie spraw
 - b) zwiększenie skuteczności pomocy
 - c) dostęp do wypracowanych standardów
 - d) wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy jednostkami
 - e)
- inne, jakie

7. Jakie wyzwania stoją przed Państwa jednostką w ramach współpracy z innymi instytucjami w zakresie wsparcia rodziny?

.....

.....

.....

.....

Uwaga! Pytania 8-11 uzupełniają te ośrodki, które współpracują z organizacjami pozarządowymi

8. Jakie są bariery utrudniające współpracę Państwa jednostki z organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia rodziny? (prosimy wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi).

- a) niewystarczający przepływ informacji
- b) niewystarczająca znajomość zadań realizowanych przez inne instytucje
- c) duża ilość formalności koniecznych do podjęcia współpracy
- d) niespójne i nieprecyzyjne przepisy prawne
- e) konflikty interpersonalne
- f) presja czasu
- g) nadmiar obowiązków
- h) czasowe (różne godziny czasu pracy)
- i) niechęć do współpracy ze strony innych instytucji
- j) niewystarczająca liczba instytucji wspierających rodzinę
- k) inne, jakie?

9. Jakie czynniki ułatwiają współpracę Państwa jednostki z organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia rodziny? (prosimy wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi).

- a) sprawny i właściwy przepływ informacji
- b) kompetentni pracownicy
- c) znajomość zadań realizowanych przez inne instytucje
- d) dyspozycyjność i szybkość reakcji
- e) konsekwencja i skuteczność w działaniu
- f) bliskie sąsiedztwo współpracujących instytucji
- g) inne, jakie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

10. Jakie są korzyści ze współpracy Państwa jednostki z organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia rodziny? (proszę wybrać jedną odpowiedź).

- a) sprawniejsze załatwianie spraw
- b) zwiększenie skuteczności pomocy
- c) dostęp do wypracowanych standardów
- d) wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy jednostkami
- e) zwiększenie wachlarza dostępnych usług w zakresie wsparcia rodziny
- f) inne, jakie.....

11. Jakie wyzwania stoją przed Państwa jednostką w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia rodziny?

.....

.....

.....

.....

METRYCZKA

1. Rodzaj instytucji

- a. OPS
- b. PCPR
- c. MOPS/MOPR (miasta na prawach powiatu)

2. Rodzaj gminy

- a. wiejska
- b. miejsko-wiejska
- c. miejska
- d. nie dotyczy (PCPR)

3. Osoba do kontaktu w sprawie ankiety

imię i nazwisko

e-mail

telefon

Bardzo dziękujemy za poświęcony czas i uwagę.

Jednocześnie przypominamy, że udzielone przez Państwa odpowiedzi zostaną wykorzystane jedynie do celów badawczych i opracowań statystycznych.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

